

ZA

OBZOROM

9 | Žiť dôstojne
a radostne

36 | Najkrajší šok
v mojom živote

Avetik Darbinian

NEISTOTA je teraz SÚČASŤOU môjho ŽIVOTA

64 STRÁN

otec šesťčlennej rodiny pôvodom
z Ukrajiny rozpráva o vojnovom
konflikte i hľadaní istôt v neistom svete

6 ROZHOVOROV

Globálne problémy

Ako p ich riešime?

KURZY
pre život

STREDISKO KORESPONDENČNÝCH KURZOV

www.kurzyprezivot.sk

Globálne problémy

Prehľad jednotlivých lekcii

Ako p ich riešime?

- Ktorý z katastrofických scenárov si vyberiete?
- O 5 minút 12 alebo 12:10?
- Vojny vždy boli a budú...
- Globálna finančná kríza
- Človek človeku vlkom
- Čím viac liekov, tým viac chorôb...
- Terorizmus
- Chcete rýchlo zbohatnúť? Založite si sektu!
- Zásah z vesmíru – katastrofa alebo happy end?

KURZY
pre život

STREDISKO KORESPONDENČNÝCH KURZOV

Harmonická rodina

Opäť prístupnosť vzťahov a šťastná rodinná úloha

KURZY
pre život

STREDISKO KORESPONDENČNÝCH KURZOV

www.kurzyprezivot.sk

Harmonická rodina

Prehľad jednotlivých lekcii

Opäť prístupnosť vzťahov a šťastná rodinná úloha

- Ako sa doma spolu rozprávame
- Muži a ženy v manželstve
- Medzilidské vzťahy
- Aké manželstvo a aká rodina
- Domov a rodina
- Rodina s malými deťmi
- Rodina s dospelujúcimi deťmi
- Sedem úsekov života rodiny

Autorom jednotlivých lekcii je Prof. PhDr. Jaro Křivohlavý, CSc.

KURZY
pre život

STREDISKO KORESPONDENČNÝCH KURZOV

Objavy v Biblii

Ako rozumieť Biblii v 21. storočí?

KURZY
pre život

STREDISKO KORESPONDENČNÝCH KURZOV

www.kurzyprezivot.sk

Objavy v Biblii

Prehľad jednotlivých lekcii

Ako rozumieť Biblii v 21. storočí?

- Kniha pre moderného človeka
- Úžasné fakty
- Prečo je na svete toľko zla?
- Ježíš žije pre teba
- Veriť znamená dôverovať
- Milosť má prednosť pred právom
- Začni žiť znovu
- Prekvapivá budúcnosť
- Praktické kresťanstvo
- Láska namiesto formalizmu
- Všetko v pravý čas
- Prosa o odpoveď

KURZY
pre život

STREDISKO KORESPONDENČNÝCH KURZOV

Vezmi zdravie do svojich rúk

Typické sa zdravý a dynamický životný štýl

KURZY
pre život

STREDISKO KORESPONDENČNÝCH KURZOV

www.kurzyprezivot.sk

Vezmi zdravie do svojich rúk

Prehľad jednotlivých lekcii

Typické sa zdravý a dynamický životný štýl

- Vezmi zdravie do svojich rúk
- Ako si vychutnať život
- Zdravé srdce, zdravé kosti
- Pohybom k zdraviu
- Ako zvládať stres
- Drogy – brat ich či nebrat?
- To najdôležitejšie o fajčení
- Zdravá telesná hmotnosť
- Prevencia rakoviny
- Rastlinná strava
- Zdravé rodiny
- Sebaúcta

KURZY
pre život

STREDISKO KORESPONDENČNÝCH KURZOV

Avetik Darbinian

NEISTOTA je teraz SÚČASŤOU môjho ŽIVOTA

Volá sa Avetik Darbinian a má 35 rokov. S manželkou Irinou má štyri deti – troch synov a jednu dcéru. Najmladší z nich, Dávid, sa im narodil v septembri 2022. Pochádza z Ukrajiny a nikdy nechcel žiť v Českej republike. Tak ako mnohým iným ľuďom, aj jemu vstúpila do života vojna na Ukrajine. Neistota ohľadom budúcnosti sa stala súčasťou jeho života.

Avetik, povedz nám niečo o sebe.

Pochádzam z Poltavskej oblasti, z mesta Kremenčuk. Do svojich 17 rokov som žil s rodinou v neďalekej dedine, potom som odišiel študovať na vyššiu odbornú školu do mesta Dnipro v Dnepropetrovskej oblasti. Tam som študoval odbor riadenia železničnej dopravy. Po škole som sa zamestnal v inej oblasti, v zbrojárskom priemysle, v spoločnosti vyrábajúcej rakety. Potom som začal pracovať v realitnom priemysle, najprv ako realitný agent a neskôr ako riaditeľ realitnej kancelárie.

Keď som mal 26 rokov, začal som denné štúdium teológie na Teologickom inštitúte v Buči. Po roku som sa oženil. V Buči sa nám s manželkou narodil prvý syn. Po skončení štúdia sme sa s rodinou presťahovali do Charkova, kde som začal pracovať ako duchovný.

Ako by si charakterizoval mesto Charkov pred vojnou?

Charkov je krásne mesto s približne troma miliónmi obyvateľov. Je bohaté na históriu a kultúru. Je tam niekoľko univerzít. To všetko spolu určovalo charakter priateľského a otvoreného mesta pre študentov, cudzincov, turistov i miestnych obyvateľov...

KEĎ SME
ODCHÁDZALI
DO NEZNÁMA,
NEVEDELI SME, ČO
NÁS ČAKÁ. ALE BOH
NÁS CHRÁNIL.

Čo človek prežíva, keď iný štát zaútočí na jeho vlasť?

24. februára 2022 o piatej hodine ráno všetci ľudia vybehli do ulíc. Nastala všeobecná panika. Ľudia z okolia prichádzali do našej modlitebne, kde sme bývali. Keď sme sa ich spýtali, prečo utekajú k nám, odpovedali: S vami je Boh...

Nikto nevedel, čo má robiť. Ľudia chceli odísť po štvorprúdovej ceste von z mesta, ale všetci uviazli v zápche. Na čerpacích stanicích a pri bankomatoch sa tvorili rady. Rozhodol som sa zostať a pomáhať ľuďom v meste, hoci mi poradili, aby som s rodinou odišiel.

Potom začali prichádzať do modlitebne členovia cirkvi a ľudia zo susedstva. Cez noc zostalo v modlitebni 55 ľudí. Priestory suterénu, určené na spoločenské podujatia, sme narýchlo upravili tak, aby v nich mohli prespávať tí, ktorí to potrebovali.

Kde človek nájde silu opustiť domov a vycestovať do cudziny? Čo ťa k tomu viedlo?

Nechcel som opustiť Charkov, pretože tam mám rodinu a priateľov, ale manželka ma presvedčila, aby sme odišli. Odporúčali mi to aj moji priatelia.

Zavolať mi priateľ z Českej republiky, ktorého som spoznal pred dvoma rokmi v Charkove, a pozval ma do Česka. Vďaka tomu som vedel, že budem mať kde začať. A tak sme sa vydali na cestu.

Aká bola vaša cesta z Ukrajiny do Českej republiky?

Odišli sme 2. marca. Keď sme opúšťali Charkov a prechádzali cez ďalšie väčšie mestá, zastavovali nás hliadky ukrajinských vojakov, ktorí kontrolovali doklady a pýtali sa na cieľ našej cesty. Deti mali z ozbrojených vojakov strach. Len pre predstavu – z Charkova do mesta Merefa, čo je asi 20 km, nás zastavili 17-krát. Cesta tak trvala oveľa dlh-

šie. Stále sme stáli v kolónach a v diaľke sme už videli zničené budovy.

Vydali sme sa smerom do Dnipra, cez Krivý Rih, potom cez Kirovohrad a Umaň smerom k moldavským hraniciam. V mesiečku Umaň sme prenocovali u miestneho kazateľa. Potrebovali sme tiež doplniť palivo. Všade na čerpacích staniách bolo možné kúpiť len 20 litrov benzínu. Ale keď pán, ktorý bol pri pumpe, uvidel deti v aute, nakoniec nám dovolil natankovať plnú nádrž. Vďaka Bohu.

Vstup do Moldavska bol celkom plynulý. Ale na moldavsko-rumunskej hranici sme čakali v kolóne asi 15 hodín, čo bolo s malými deťmi veľmi náročné. Ako vodič som musel byť neustále pripravený posúvať sa. Ďalšiu noc sme strávili v rumunskom meste Sučava a potom sme pokračovali smerom k maďarským hraniciam.

Na rumunsko-maďarských hraniciach sme mali problémy s cestovnými dokladmi našich detí. S pomocou našich priateľov z Českej republiky sa nám ich podarilo vyriešiť. Nočná cesta cez Slovensko a Moravu do Prahy prebehla hladko. V sobotu 5. marca ráno sme o šiestej hodine dorazili na dohodnutú adresu a stretli sa s našim českým priateľom.

Teraz pomáhaš iným ľuďom v núdzi v Českej republike. Čo ťa k tomu motívuje?

Od prvého dňa som sa zapojil do pomoci utečencom, ktorí prichádzali do Prahy. Pracoval som ako dobrovoľník a duchovný v Centre pomoci utečencom v Kongresovom centre v Prahe.

Spolu s miestnym kazateľom sme pomáhali s ubytovaním prichádzajúcich utečen-

cov. Komunikovali sme s ľuďmi o ich potrebách a venovali sa aj ich psychickému stavu. Všetci boli vystrašení, zmätení a ničomu nerozumeli. Potom tu bola aj jazyková bariéra.

V Kongresovom centre sme stretli ženu, ktorá sa nechcela rozprávať so žiadnym duchovným. V minulosti s nimi mala zlé skúsenosti. Po rozhovore však zmenila názor a nakoniec nás požiadala, aby sme sa s ňou modlili.

A čo ma motivuje pomáhať? Sám som dostal pomoc, preto dávam ďalej...

Myslíš si, že v takej krízovej situácii môže pomôcť viera? Ak áno, akým spôsobom?

Viera mi pomáhala v živote pred vojnou a pomohla mi aj v týchto kritických chvíľach na začiatku vojny. Keď sme odchádzali do neznáma, nevedeli sme, čo nás čaká. Ale Boh nás chránil. Počas celej cesty sme cítili jeho vedenie.

Pôvodne sme odišli z Ukrajiny s cieľom prežiť vojnu na bezpečnom mieste, ale Boh nám umožnil tu pracovať a pomáhať tým, ktorí to potrebujú. Som za to veľmi vďačný.

Máte tri malé deti (štvrté je na ceste). Aká dôležitá je pre teba rodina?

SPRÁVAJME SA
K UTEČENCOM
TAK, AKO BY SME
CHCELI, ABY SA
ĽUDIA SPRÁVALI
K NÁM.

Keby som nemal rodinu, do Česka by som neprišiel. Zostal by som na Ukrajine a bojoval. Deti vnímam ako dar od Boha, o ktorý sa musím zodpovedne starať. Myslím si, že hodnota rodiny je rovnako dôležitá kdekôľvek na svete.

Ako najlepšie pomáhať tým, ktorí k nám prišli ako hostia?

Jeden biblický text dáva na túto otázku nádhernú odpoveď: „Zaobchádzajte s inými tak, ako by ste chceli, aby oni zaobchádzali s vami“ (Mt 7,12). Správajme sa k utečencom tak, ako by sme chceli, aby sa ľudia správali k nám.

Ďakujem za rozhovor. Vítězslav Chán

NA HRANICIACH

o ľuďoch BEZ HRANÍC

Ľudovít Činčala

5. marec 2022. Sme na slovensko-ukrajinskej hranici vo Vyšnom Nemeckom v malom stanovom mestečku, ktoré zatiaľ píše svoju históriu len týždeň. Prichádzame k autobusu ADRA, okolo ktorého postáva skupina ľudí. Takmer nikoho nepoznám. Zelené vesty ADRA sa miešajú s oranžovými vestami iných humanitárnych organizácií a všetky sa strácajú v dave prichádzajúcich a odchádzajúcich ľudí. Prechádzam táborom a snažím sa pochopiť systém, akým tento organizovaný chaos funguje a čo sa tu vlastne deje.

Bolo to neuveriteľné. Chvíľu sme stáli a vnímali prechádzajúci dav ľudí, ktorý sa nedal zastaviť (cez hranice vo Vyšnom Nemeckom prešlo denne 10 000 ľudí). Mlčky pozorujeme okolie. Takú dávku pokory a vďačnosti sme už dlho nezažili. Sledujeme vyčerpaných ľudí po niekoľkých dňoch cestovania a hodinách čakania na hraniciach. V očiach majú strach. Nič nechcú a o nič neprosia. Zastavia sa, trochu si oddýchnu, najedia sa a idú ďalej. Deťom sme rozdali niekoľko balíčkov, ktoré pre ne narýchlo pripravila jedna dobrovoľníčka. Odmenili nás krátkym úsmevom vďačnosti.

Ludia zbalení do jednej tašky, v náručí mačka a pes na vôdzke. Človek sa krátko zamyslí nad tým, čo by si zbalil, keby mal na to 20 minút. V tej chvíli mi však nič nenapadlo.

Na chvíľu sa zastavia na jednom stanovisku, potom na ďalšom, kde ich opäť sprevádza niekto v oranžovej veste.

Netreba dlho premýšľať, aby si človek uvedomil, že okrem najväčšieho presunu obyvateľstva za posledných sto rokov sa tu deje niečo mimoriadne. Na jednej strane vo-

NA JEDNEJ STRANE VOJENSKÁ AGRESIA, NA DRUHEJ STRANE MIMORIADNA DOBROTA.

jenská agresia, ktorá nemá v 21. storočí obdobu, na druhej strane mimoriadna dobrota, ktorá nás neskutočne zaujala.

Zelené a oranžové vesty dobrovoľníkov upútali našu pozornosť hneď na začiatku. „Poď za mnou,“ pozval ma Janko. Spolu sme prechádzali jedno stanovisko za druhým. Od registrácie cez stánok s potrebami pre utečencov, SIM kartami až po veľké kotly dobereho jedla. Prešli sme okolo vždy sa usmievajúcej pani, ktorá sa spýtala, či nám môže ponúknuť šálku čaju alebo kávy. Prišli sme k stanu ADRA, ktorý poskytoval ľuďom malé zázemie – najmä pre matky s deťmi – a psychosociálnu podporu. Stretli sme tam študentov prešovských univerzít v zelených vestách, ktorí zabezpečovali preklad do ukrajinčiny, dobrovoľníkov z organizácie Pathfinder, ktorí sa hrali s deťmi, a v neposlednom rade psychológov, ktorí sedeli pri stoloch a spolu s prekladateľmi sa snažili tlmiť emócie.

Keď sme prichádzali k stanu, myslel som si, že je prázdny, ale ticho bolo skôr dôsledkom frustrácie a únavy utečencov. Bolo to ako ticho pred búrkou. Náhle ho prerušil hlasný plač. Bola to žena asi po tridsiatke. Telefonovala a pritom nahlas plakala. Zmocnila sa nás bezmocnosť.

Radšej som odišiel na stanovisko, kam prichádzali ľudia. Prišla ku mne staršia pani. V jednej ruke mala malý kufriček, v druhej po-

krčený papierový lístok. „Kam mám teraz ísť?“ Na lístku som si prečítal adresu Mannheim, Nemecko. „Tam žije môj syn. Chcela by som ísť za ním. Idem z Charkova a neviem, kam mám ísť...“ dokončila so slzami v očiach. Vzal som jej kufor, chytil ju pod pazuchu a pomaly sme spolu kráčali k stanovisku, odkiaľ odchádzali autobusy do Nemecka. „Dnes už žiadny autobus nepôjde. Ráno o 10.00 sa prídte zaregistrovať. Cez deň by mali prísť nejaké autobusy.“ Odišli sme do stanu ADRA, kde dostala vodu. Prihovorili sa jej dievčatá z prvej psychologickkej pomoci s prekladateľom. Dozvedeli sme sa, že odchádza natrvalo. Už sa nemá kam vrátiť. Dom i malý rodinný podnik boli zbombardované. Nechcela ani jesť. Potrebovala si len oddýchnuť a zastaviť spleť myš-

lienok, ktoré ju prenasledovali posledné dva dni. Šesťdesiatnička s taškou na hraniciach v cudzej krajine... Od syna ju delí ešte tisíc kilometrov.

Krátka veta „**kam mám teraz ísť**“ mi pripomenula jednu epizódku z Biblie. Kristus sa zastavil pri istom človeku, ktorý mu na jeho otázku „chceš byť zdravý?“ stroho odvetil: „Nemám človeka, pane...“

V chaose ľudského utrpenia sa zelené a oranžové vesty stali akýmsi symbolom, majákom, ktorý sprevádzal ľudské osudy. Symbolom ľudí, ktorí si vzali dovolenku a prišli, aby si obliekli túto „záchrannú vestu“ a stali sa „človekom pre človeka“, majákom nádeje v zúfalej prítomnosti. Boli tam, kde mali byť. Rozdávali úsmevy, objatia, pomáhali nosiť kufre, rozprávali sa s utečencami v ich rodnom jazyku, upokojovali, radili a pomáhali.

Zrazu sme pocítili skutočnú silu dobrovoľníctva, akýsi neveriteľný živý organizmus, ktorý nás dal do pohybu – pravdepodobne niekto z vyššej réžie. Ľudia, ktorí sa

nestažujú, že musia byť v práci o pol hodiny dlhšie. Pracovali bez „hraníc“ a predsudkov a často na hranici svojich fyzických a najmä duševných síl. Ako napríklad Alex, študent z Ukrajiny, ktorý sprevádzal ľudí do druhej hodiny v noci a potom si na tri hodiny ľahol do autobusu, aby si oddýchol. Jeho Facebook nebol plný zbytočností a nezmyslov, ale neustále ukazoval ľuďom cestu. Vo svojich príbehoch a statusoch mal nafotené inštrukcie, kam majú ľudia ísť, čo ich čaká, ako sa môžu pripraviť a rozhodnúť, kam ísť. Mal niekoľko tisíc sledujúcich a stal sa majákom pre mnohých ľudí na ceste do nového sveta.

Približne po mesiaci prevzala prácu polícia a Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, ale majáky svietili ďalej... Nikto nevie, kto ich organizoval, ale každý vedel, ako

fungujú. Vďaka Bohu za nich, za ich obetavú prácu. Uvedomil som si, že som hrdý na svoj národ, ktorý dokáže zapáliť takéto majáky. Fungovali ako rodina, v ktorej vládla harmónia a dôvera, ako jedno telo. Dobrovoľníci nesúťažili o prestíž, ale navzájom sa dopĺňali. Nepovyšovali sa, ale rešpektovali jeden druhého. Nežiadali, ale prinášali. Každý si našiel svoje miesto a svedomito udržiaval „oheň svojej zodpovednosti“ tak, aby nezhasol.

Ďakujeme, že nám pomáhate pomáhať.

Ludovít Činčala, člen Správnej rady ADRA Slovensko, sa aktívne zapája ako dobrovoľník do humanitárnej pomoci ľuďom postihnutým vojnou na Ukrajine.

Žit' DÔSTOJNE A RADOSTNE

PhDr. Jiří Bauer, Ph.D., sa narodil v rodine farára Cirkvi československej husitskej v Sokolove a študoval na Strednej škole pre chovateľov cudzokrajných zvierat v Prahe. V tom čase uveril a stal sa členom Cirkvi adventistov siedmeho dňa. Po revolúcii študoval psychológiu na Filozofickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe. Od roku 2000 pôsobí ako klinický psychológ a psychoterapeut v Karlových Varoch a Sokolove. V roku 1995 založil s priateľmi Spoločnosť Pohlazení, ktorá sa snaží zmierniť ťažký údel detí z detských domovov, ktoré rodičia opustili. V súčasnosti sa snaží pomáhať aj deťom a mládeži zo sociálne slabších rodín. Jeho celoživotným mottom je: „Život, v ktorom občas nie je všetko v stávke, nemá cenu.“ (Luise Rinserová)

Na začiatku by bolo dobre vysvetliť, čo vlastne psychológ robí. O ľudské vnútro sa stará psychiater, ale aj psychológ alebo psychoterapeut. Aká je úloha každej z týchto profesií?

Som klinický psychológ a psychoterapeut, nie psychiater. Psychiater vyštudoval medicínu, zatiaľ čo psychológ študuje vždy na filozofickej fakulte. Sú však aj psychiatri, ktorí si urobia atestáciu z psychoterapie na rovnakom inštitúte ako psychológovia. Všeobecne platí, že psychiater lieči predovšetkým liekmi, zatiaľ čo psychológ slovami. To znamená, že psychológ pomáha zásadne psychologickými prostriedkami. Snažíme sa poznať podstatu človeka, jeho životný príbeh. Z toho môžeme vyčítať určité traumy, ktoré ovplyvňujú jeho súčasnú poruchu alebo stav, v ktorom sa nachádza. Potom sa spolu s pacientom snažíme nájsť spôsob, ako by mohol pomenovať veci, ktoré mu v živote spôsobujú problémy a s ktorými si nevie poradiť.

Cieľom je, aby sa dokázal postaviť na vlastné nohy a mohol opäť dôstojne a s radosťou kráčať životom s vedomím, že naplňa svoj zmysel života.

CIEĽOM LIEČBY JE POSTAVIŤ ČLOVEKA NA VLASTNÉ NOHY, ABY MOHOL OPĽ DÔSTOJNE A S RADOSŤOU KRÁČAŤ ŽIVOTOM.

Žijeme v covidovej, vojnovej a krízovej dobe. Je to situácia, akú sme dosiaľ nezažili. Prejavuje sa to aj v tvojej ordinácii?

Určite. Všetko, čo sa deje v našom okolí, nás nejakým spôsobom ovplyvňuje. Väčšinou za mnou prídu ľudia s depresiou a úzkostnými stavmi. Vinou svojich traum sú títo ľudia úzkostní aj v každodennom živote a prežívajú rôzne strachy. Keď príde akýkoľvek podnet z vonkajšieho prostredia, vyvolá to u nich strach a obavy a oni zase prežívajú neistotu. Títo ľudia sa nedokážu postaviť na vlastné nohy. Ľudia, ktorí trpia neurózami, sú také veľké deti.

Charakteristickým znakom dieťaťa je, že nedokáže prevziať zodpovednosť za seba. Má niekoho, kto za neho nesie zodpovednosť, a to mu dodáva istotu. Ono si môže žiť, ako chce, pretože nemá žiadnu zodpovednosť. Len niekoho, kto ho usmerňuje.

Keď sa stane dospelým a nedokáže prevziať zodpovednosť, tak je stále neistý. Stále hľadá, tápa, zmocňuje sa ho strach a depresia, pretože často už nemá rodičov. My terapeuti sme vlastne takými rodičmi. Prídu za nami a my im poskytneme podporu. Nie je to poradenstvo, ktorých je dnes veľa, pretože terapeut neradí. Terapeut pomáha člove-

ku orientovať sa v živote a nájsť smer, ktorý je pre neho najlepší. A nemusí to byť ani v súlade s hodnotami terapeuta. Terapeut len sprevádza. Nie je tým, kto dáva rady a hovorí človeku, čo má robiť.

Znamená to, že psychológ je ten, kto vedie človeka k vnútornej dospelosti?

Áno, aj tak sa to dá povedať. Väčšinou ide o poruchy, ktoré súvisia so strachom, závislosťami, možno aj poruchami nálad. Takýto človek vždy potrebuje niekoho, o koho sa môže oprieť, kto mu ukáže cestu. Dospelosť znamená, že človek stojí na vlastných nohách a vie, kam smeruje. Dospelý človek dokáže prijať zodpovednosť za seba, ale aj za tých, ktorí k nemu patria – manželku, deti alebo ľudí v okolí, prípadne za svojich starších rodičov. A zároveň má život naplnený zmyslom a radosťou.

TERAPEUT LEN
SPREVÁDZA. NIE JE
TÝM, KTO DÁVA RADY
A HOVORÍ ČLOVEKU,
ČO MÁ ROBIŤ.

Nie je predsa len jednoduchšie zostať dieťaťom?

Jednoznačne áno. Detstvo je obdobie, keď človek nenesie na svojich pleciah ťarchu zodpovednosti. Ale vo chvíli, keď sa stane fyzicky dospelým, je to vážny rozpor. Tento človek stále potrebuje, aby ho niekto viedol. Preto mnohí ľudia radi spomínajú na socializmus, keď nám presne povedali, čo môžeme a čo nemôžeme, a nemuseli sme sa o nič starať. Mali sme základné veci, ale nemali sme ten nadštandard, ktorý sa spája práve so slobodou. Dospelosť vedie k slobode a zodpovednosti.

NA ŤAŽKÉ OBDOBIA
SA PRIPRAVUJEME
VĎAKA TÝM, KTORÍ
ŤAŽKÉ ŽIVOTNÉ
SITUÁCIE UŽ
PREŽÍVAJÚ.

Dobre, ale človek môže byť fyzicky aj psychicky dospelý a stále prežívať ťažké obdobia. Aj dospelý človek sa môže začať lámať a rúcať.

Áno, určite. Človek môže byť plne dospelý, to znamená psychicky, fyzicky i duchovne a sociálne, ale nastane nová krízová situácia, v ktorej ho porazí niečo, na čo nebol pripravený. Jednou z takýchto nových situácií je napríklad smrť blízkeho človeka, na ktorého sa celý život spoliehal. A hoci sa na neho už nespolieha, je s ním citovo spätý. Lúčenie je vždy ťažké. Alebo nás niekto brutál-

ne napadne, budeme mať autonehodu alebo skočíme padákom a zlomíme si nohy. Potom skutočne existuje tzv. regresný proces, keď sa osoba, ktorá prežíva nejakú traumu, stáva v tom momente dieťaťom. Možno leží a nemôže sa pohnúť. Keď mu niekto pomáha, správa sa k nemu ako k batolaťu. Prenesie ho na lôžko, ošetruje a kŕmi ho dovtedy, kým potrebuje starostlivosť. Je to prakticky dieťa.

Ak je ten človek už dospelý, berie tento proces regresu s pokorou a prijíma, že je skutočne závislý od iných ľudí. Ale postupne, ako sa zotavuje, krok za krokom preberá späť svoje hodnoty a zakomponuje tam i hodnotu udalosti, ktorá sa mu stala. Znovu osobnostne povyrastie, nastaví si nejakú obranu, aby sa to už nezopakovalo. Preto sa aj dospelý, zrelý človek môže dostať do situácie, keď sa prostredníctvom regresu opäť

stav nenastane, človek môže byť osobnosťou až do smrti.

Môžeme sa nejakým spôsobom pripraviť na ťažké životné situácie? Problémy alebo ťažké obdobia sa vyskytnú v živote každého človeka.

Na ťažké obdobia sa pripravujeme vďaka tým, ktorí ťažké životné situácie už prežívajú. Mnohí ľudia v našom okolí, priatelia, rodina alebo blízki prežívajú problémy a krízy. Práve v týchto chvíľach je potrebné neustáť a byť im nablízku. Možno s nimi len sedieť a počúvať ich. Tak sa učia správne riešiť danú situáciu. Bez toho, aby sme si to uvedomovali, keď niekto z našich blízkych prekoná krízu, prekonáme ju s ním. Tým som sa už čiastočne pripravil na podobnú krízu v mojom živote. Už budem vedieť, čo mám robiť. Pomôcť môže aj literatúra, v ktorej sú zaznamenané životné príbehy ľudí. Čítaním týchto príbehov ich vlastne prežívame. Ako by sme riešili vlastné životné situácie, ktoré ešte len prídu.

Znamená to, že na to, aby sme dobre zvládli svoje krízy, je dobré mať blízke vzťahy s ľuďmi, prežívať s nimi ich osudy a byť im oporou?

Áno. Jeden biblický text hovorí: „Radujte sa s radujúcimi a plačte s plačúcimi“ (Rim 12,15). Ak sa dokážeme naladiť na vlnu ľudí, s ktorými sme, ak s nimi dokážeme prežívať radosť i bolesť, potom sme im silnou oporou a zároveň s nimi osobnostne rastieme.

stane dieťaťom. Ale len na nevyhnutný čas, kým sa znovu vnútorne postaví na nohy. Aj keby tragicky prišiel o nohy, aj na vozíčku bude opäť dospelý. Pretože keď je človek plne dospelý a aj keď prežíva krízu, nezúfa si. Vždy má nejakú vnútornú oporu. Mnohí duchovne založení ľudia sa obracajú k transcendentnu. Teda k tomu, čo ich presahuje, pretože si uvedomujú, že nie sú jediní a najväčší na svete. Majú v sebe pokoru a majú kotvu niekde hlbšie a vyššie.

Ako je to pri procese starnutia? Človek akoby sa postupne stával opäť dieťaťom. Myslím, že v tomto prípade fyzický návrat nie je vždy možný. Ako starnúť „zdravo“?

Staroba je deteriorácia, ktorá sa jednoducho deje každému. Ak je však človek osobnosťou, osobnosťou zostane. Dokonca aj v starobe môže ďalej osobnostne rásť. Preto nie je zbytočné ísť napríklad na univerzitu tretieho veku. Človek sa môže vzdelávať vo veciach, ktoré možno celý život chcel robiť, ale jednoducho sa k tomu nedostal. Takto môžu napríklad lekári prednášať aj obyčajným ľuďom. Majú čas a naučia sa celkom nové veci. Takže proces učenia a rastu osobnosti je možný aj vo vyššom veku. Výnimkou je, samozrejme, demencia a podobné poruchy, pri ktorých si ľudia viac-menej prestávajú uvedomovať sami seba a dochádza k deštrukcii mozgu a vlastného vedomia. Ak však tento

Určite si si vypočul veľa príbehov. Znamená to, že si veľmi porástol, alebo aj ty si v ohrození?

Povedal by som, že som bol často v ohrození, keď som začínal s psychoterapiou. Dokonca mi hrozil syndróm vyhorenia. Zažívajú to mnohí ľudia v pomáhajúcich profesiách, pretože keď sčasti prežívajú príbehy iných, prirodzene sa ich to dotýka. Spočiatku som bol veľmi nadšený pre pomoc ľuďom. Videl som, ako im to pomáha, ako rastú, ako zvládajú svoje krízy a ako berú život za ten správny koniec.

Ale boli aj ľudia, ktorí boli chronickými pacientmi. Myslel som si, že ich jednoducho vyliečim, ukážem im smer a spolu nájdeme spôsob, ako sa z toho dostať. V skutočnosti je to však ich životné nastavenie. Pre týchto ľudí je typické „áno, ale“. Dajú mi za pravdu, ale majú svoje „ale“. Tým vysvetľujú, prečo nemôžu, prečo sa to nedá, prečo práve im nie. A keď prídu nabudúce a povieme si, že to teda skúsia, tak oni to neskúsia. Pretože sa im jednoducho práve niečo stalo, pretože nemohli, jednoducho sa to z nejakého dôvodu nedalo. A tak sa točíme v začarovanom kruhu. Až keď sa nenájde nijaký spôsob, je nutné, aby pochopili, že je to vlastne ich životný štýl alebo spôsob života. Sú v tom tak ponorení, že ich jednoducho nič nezastaví. Sú to v podstate deti, ktorým nikto nemôže pomôcť, len ich ľutovať. A to je to, čo ich poháňa. Žijú zo sebaľútosti. To je akási ich životná hodnota. A to, že sú v problémoch, že sa z nich nemôžu dostať, že sú na tom tak zle a nikto im nedokáže pomôcť, tým sú výnimoční a to sú oni. Až neskôr som pochopil, že takýmto ľuďom nemôžem pomôcť.

Keď si hovoril o posilňovaní dospelosti a o prežívaní kríz, povedal si, že často len počúvaš. Ako dosiahnuť, aby sme nepotrebovali služby psychológov a navzájom si pomáhali? Dá sa to vôbec?

Povedal by som, že v normálnom živote sa to dá, pretože inak by sme sa strhali. Psychológov a psychoterapeutov je stále málo. Samozrejme, keď chceme niekomu pomôcť, vždy je dôležité načúvať mu. My máme nejaké životné skúsenosti, niečo sa nám podarilo v živote zvládnuť. Preto môžeme o svojej životnej skúsenosti povedať niekomu inému. Mali by sme však pamätať na to, že skúsenosti sú neprenosné. Ak sa teda bude niekto presne riadiť naším príkladom alebo radou, preberáme vlastne zodpovednosť za jeho rozhodnutia. Už to nerobí on, ale robí niečo podľa našej rady. Takže už žije život niekoho iného. Mali by sme si na to dávať pozor.

NÁBOŽENSTVO A VZŤAH S BOHOM MÁ V NAŠOM ŽIVOTE NENAHRADITEĽNÚ HODNOTU.

Prečo je to dôležité?

Mali by sme len počúvať a potom klásť otázky. Kladenie otázok môže byť pri hľadaní správnej cesty oveľa efektívnejšie ako poskytovanie rád a dávanie pokynov. Pretože keď onoho človeka vedieme cestou, ktorá nie je jeho, a potom ho opustíme, sám po nej ďalej nepôjde. Nie je to jeho cesta, jeho voľba. Ak zabľúdi, bude nám nadávať, a často právom. Pretože my sme mu povedali, čo má robiť, a on sa namiesto toho zrútil.

To znamená, že človek by nemal ísť po ceste niekoho iného, ale mal by hľadať svoju vlastnú cestu, stáť na vlastných nohách. Ty si veriaci človek. Pre niekoho je to práve Boh, kto dáva pokyny a hovorí: toto rob a toto nerob. Ako je to teda?

Správne si povedal, že človek by si nemal osvojovať cudziu cestu. Ale Boh je náš Otec. Rodič si môže dovoliť určovať cestu svojmu dieťaťu, dokonca musí, pretože dieťa je často neisté. Práve preto má náboženstvo a vzťah s Bohom v našom živote nenahraditeľnú hodnotu. Ako dospelý človek o všetkom rozhodujem sám. Viem, kam smerujem, viem, ako stáť na vlastných nohách. Vo svojich rozhodnutiach som slobodný a nie som od

nikoho a ničoho závislý. Napriek tomu ma niekto prevyšuje. Niekto, kto je môj Tvorca a Stvoriteľ a kto mi najlepšie rozumie.

Vo chvíli, keď sa ako dospelý človek dostanem do situácie, ktorá je nad moje sily, potrebujem niekoho, kto je nad tým. Kto mi môže dať istotu, podporu a nový zmysel života. Alebo mi ukázať riešenie situácie, v ktorej nevidím žiadne svetlo. Pre mňa je v tejto neistej dobe najväčšou istotou Boh. Pre niekoho je to možno vesmír alebo príroda, pretože Boh je pre neho vzdialený pojem. Ľudia často radi vyjadrujú, že je to niekto niekde alebo niečo niekde. Ale pre mňa je Boh láska. Niekomu to môže pripadať ako abstraktný pojem, ale mne nie. Láska, vzťah s Bohom, je pre mňa najväčšou istotou na svete. Znamená to, že je to niekto, na koho sa môžem kedykoľvek obrátiť. Dokonca aj v tichu, keď sa zdá, že neodpovedá, počujem jeho odpoveď. A za to som veľmi vďačný.

Ďakujeme za rozhovor. Ján Libotovský

Hana Pinknerová

„Čo tu vlastne robím?“ pýtala som sa sama seba v malej, holej, na žltó vymalovanej miestnosti plnej tmavočervených čalúnených kancelárskych stoličiek. Spolu so mnou sa na horúcom júlovom slnku pieklo ďalších pätnásť žien. Zúčastnila som sa týždenného seminára na tému, ktorá mi bola úplne cudzia. Sedela som medzi ľuďmi, ktorých som nikdy v živote nevidela a s ktorými som nemala absolútne nič spoločné. Účasť na tomto seminári bola podmienkou môjho zamestnávateľa pri nástupe do nového zamestnania.

„Kde som sa to dostala?“ lamentovala som v duchu cez prestávku. Vyšla som na nekrytú terasu, aby som sa nadýchala vzduchu, ale vonku bolo ešte teplejšie ako vo vnútri. Vypila som pohár vody a počúvala nadšený rozhovor dvoch účastníčok kurzu. Pripadala som si ako votrelec. Nedokázala som sa tešiť z ich nadšenia. Prednášky som počúvala len z povinnosti. Zdalo sa mi,

že všetci účastníci kurzu vedeli ešte pred začiatkom o tejto téme oveľa viac ako ja teraz. Že si len trochu opakujú, upresňujú svoje nové poznatky a dokážu o tom zasvätené diskutovať.

Nová terminológia v tejto oblasti mi robila ťažkosti. Plietla som si jednotlivé de-

finície. Nedokázala som ich reprodukovať presne podľa požiadaviek. Zmocňoval sa ma pocit, že som úplne nemožná. Bolo mi horúco. Vôbec ma to nezaujímalo. Pripadala som si úplne hlúpa. Navyše som prežívala ťažký duchovný zápas.

Som pyšná, ak si myslím, že to naozaj nepotrebujem a nechcem počúvať? Čo ak práve toto bude moja ďalšia životná cesta? Prestanem písať, nič ďalšie mi nenapadne a nič nenapíšem. Nikto mi už nevydá ďalšiu knihu. Možno takto bude vyzeráť môj skutočný život... Bránim sa Božiemu vedeniu, keď sa mi to ani trochu nepáči? Úvodný pohovor so zástupkyňou šéfkou vyzeral veľmi sľubne. Zdalo sa, že o mňa majú skutočný záujem. Bežne musí každý zamestnanec absolvovať školenie, najmä ak ide o takú špeciálnu oblasť. Sama by som to nerobila inak. A hlavne, žiadna iná práca nebola v ponuke a táto ponuka prišla sama od seba. Tak ako sme sa modlili.

Každé ráno onoho týždňa som sa cestou na kurz modlila za to, aby som mala istotu, že som na správnej ceste. Každý večer cestou domov z prednášok som unavená premýšľala, či ma Boh takto učí pokore. Kým som bola doma a učila svoje deti, varila polievku, starala sa o záhradu a písala príbehy, bola to radosť. Život bol taký jasný, jednoduchý a žiarivý. Všetko ma bavilo. Niečo viac a niečo menej, samozrejme, ale bola som šťastná a spokojná, pretože som vedela, že som presne tam, kde mám byť. No až teraz sa ukáže, ako sa viem tešiť, keď budem musieť robiť veci, ktoré ma vlastne nezaujímajú. Bude to skúška.

Stále som čakala nejaké znamenie, nejaké potvrdenie, nejaký signál, že toto je to správne miesto, ale istota akosi neprichádzala. Raz sa mi snívalo, že to hádam nebude také zlé, keď sa vyznám v zložitých grafoch a prestanem si mylíť odborné termíny. Inokedy ma od strachu rozbolel žalúdok. Stále som však nemala žiadny dôkaz proti svojmu rozhodnutiu. Vošla som do pootvo-

rených dverí, ktoré boli jediné pootvorené, a nemala zjavný dôvod utiecť.

Záverečné skúšky som zvládla na výbornú. Druhý týždeň školenia na vyššiu kvalifikáciu už nebol taký stresujúci. Dokonca za mnou prišla šéfka a osobne sme sa porozprávali o konkrétnej podobe mojej ďalšej práce. Nadšenie neprichádzalo, ale strach opadol. Rozhodla som sa, že ak mi Boh nejakým zrozumiteľným spôsobom nepovie, že mám robiť niečo iné, budem poslušne pracovať, ako budem najlepšie vedieť. Ak to má byť skúška, chcem v nej obstáť.

Spracovala som projekt a šla na konkurz. O týždeň som dostala list, v ktorom mi oznámili, že ma prijali. Skúška pokračovala.

Úryvok z knihy Hany Pinknerovej: To pravé miesto – Jak jsem začala a přestala chodit do práce, Vydavatelství KMS 2008.

Hana Pinknerová má mnoho talentov. Miluje jedlo, preto dobre varí. Je zvedavá, preto rada počúva ľudí. Rada číta, možno preto pracuje v kníhkupectve. Okrem toho píše knihy, prednáša na rôzne témy, jazdí na kolobežke a znova skúša hrať na klavíri. Teší sa zo života a hľadá posolstvá Božej lásky. (Viac na <http://hanapinknerova.cz>)

Ako HASIČ

mám svoju **ISTOTU
V BOHU**

Plní si svoj detský sen stať sa hasičom a nachádza v tom zmysel svojho života – služba druhým. Hoci dvadsaťštyriročný Vítězslav Chán ml. vyštudoval konzervatórium v južných Čechách, už štyri roky je členom Hasičského záchranného zboru Českej republiky. Počas svojich zmien sa pravidelne dostáva do neistých a nebezpečných situácií, keď bojuje nielen s požiarmi, ale často aj s nástrahami, na ktoré sa nedá pripraviť. Pevnú pôdu pod nohami mu vracia nielen milovaná hudba, ale aj rodina a vzťah s Bohom.

Ako si sa vlastne dostal k hasičskému povolaniu?

Na štvrté narodeniny som dostal veľké hasičské auto. Môj otec vtedy urobil na záhrade oheň, ktorý som musel sám uhasiť. Pravdepodobne vtedy sa vo mne prebudil sen stať sa hasičom. Od tej chvíle som sa ako mnohé iné deti začal hrať na hasiča. Hoci som nakoniec vyštudoval konzervatórium, k myšlienke byť „hasičom“ som sa vrátil, keď sa môj starší brat stal záchranárom. Inšpiroval ma a ja som sa definitívne rozhodol. Zistil som si všetky potrebné informácie, modlil som sa a absolvoval náročný prijímací proces. Všetko sa podarilo a dnes si už takmer štyri roky plním svoj detský sen.

Máš v rámci svojho tímu nejakú špecializáciu?

Som jedným z hasičov v pohotovosti, takže chodím takmer na všetky nahlásené uda-

losti. V našej profesii sa môžeme ďalej zdokonaľovať v rôznych oblastiach. Preto som tento rok absolvoval kurz na pozíciu hasič-strojník. Mojm ďalším veľkým snom bolo totiž šoférovať veľké autá. A to sa mi splnilo.

Čo robí taký strojník?

Obsluhuje napríklad špeciálnu požiarnu, výškovú a záchranú techniku. Inými slovami, má na starosti úlohy spojené so zásahovým vozidlom – musí doviezť hasičov na miesto zásahu, pustiť vodu, zabezpečiť, aby sa vozidlu počas zásahu nič nestalo. Je zodpovedný nielen za zásahové vozidlo, ale aj za technické vybavenie.

Áké istoty poskytuje práca hasiča?

Veľmi si cením, že som súčasťou organizácie, ktorá funguje a má kvalitné zázemie a techniku. Byť hasičom je v súčasnosti niečo úplne iné ako pred dvadsiatimi či tridsiatimi rokmi. Človek vidí celkovú modernizáciu. Sme tiež oveľa lepšie zabezpečení. Počas zásahu mám vždy pri sebe aspoň jedného kolegu, ktorý ma istí. Keby sa niečo stalo, dokáže ma vytiahnuť z nebezpečenstva.

Áké neistoty prináša táto práca?

Naše 24-hodinové zmeny sú veľmi rôznorodé. Výjazd môže prísť kedykoľvek – či obedujem, umývam si zuby alebo spím. Neistotu zažívame aj pri samotnom výjazde. Základné informácie dostávame počas cesty na zásah, ale až na mieste sme schopní situáciu správne vyhodnotiť.

Na aké zásahy vlastne chodíte?

Hasiči vyrážajú kedykoľvek je to potrebné. Majú hustú sieť staníc po celej krajine, vďaka čomu sú dojazdové časy relatívne krátke. Odbornosť hasičov sa časom výrazne rozšírila a nároky sa zvýšili. Dnešný hasič by mal dokázať takmer „všetko“ – mal by zvládnuť technickú pomoc, hasenie požiarov, asistenciu pri dopravných nehodách a ďalšie veci (napr. odchyt zvierat). Dokonca chodíme na zásahy, o ktorých som ani nevedel, že nepatria do našej kompetencie.

Čo to bolo?

Zhodou okolností to bol môj úplne prvý výjazd. Zavolala nám pani, pretože nemohla naštartovať auto. Inokedy sme napríklad zachraňovali holuba, ktorý uviazol na streche, odstraňovali snehový previs zo strechy alebo riešili defekt vozičkára uprostred križovatky. Takéto výjazdy sú však zriedkavé.

Aké výjazdy sú najčastejšie?

Slúžim v Ostrave na Fifejdách, teda v centre mesta. Väčšinou vyrážame, aby sme poskytli technickú pomoc, napríklad odmerali koncentrácie plynu v priemyselných častiach Ostravy. Časté sú tiež otvárania dverí, požiare v bytoch alebo záhradných domčekoch a v neposlednom rade aj dopravné nehody. Je pravda, že ľudia v centre mesta nejazdia tak rýchlo, preto je tam menej nehôd ako mimo mesta.

Mávaš strach alebo obavy, keď zaznie siréna a ty musíš vyraziť do akcie?

To závisí od toho, kedy siréna zaznie... Ak sa alarm spustí v noci a človek je v hlbokom spánku, srdce sa mi poriadne rozbúcha. Čo sa týka strachu, mám ho stále menej. Ale sú prípady, keď sa strach samozrejme prihlási. Raz sa mi stalo, že sme šli otvárať byt, kde bolo podozrenie na samovražedné úmysly. Keď sme otvorili dvere, stál tam pán a mieril na nás pištoľou. Vtedy som sa naozaj bál. Našťastie kolegovia z polície zasiahli rýchlo a účinne a všetko sa obišlo bez zranenia.

Nebezpečenstvo však bude na hasičov číhať oveľa častejšie, však?

Niekedy je to adrenalín. Stalo sa mi, že niekoľko metrov predou mnou vybuchla propánová fľaša a vznietil sa oheň. Potom sa človek pýta, ako to dopadne. Strach je určite súčasťou našej práce, ale učíme sa ho prekonávať a na rôznych tréningoch a školeniach s ním bojovať.

Pripúšťaš si, že sa zo zásahu nemusíš vrátiť?

Situácie, ktoré vyvolávajú strach, sa väčšinou odohrajú veľmi rýchlo a človek nemá čas premýšľať o tom, či sa vráti. Ak sa však požiar vymkne spod kontroly, človeku napadne, čo bude ďalej a či ešte niekedy uvidí svoju manželku, rodinu a priateľov. V takýchto chvíľach sa modlím: „Bože, pomôž mne a môjmu tímu bezpečne sa vrátiť na základňu.“ Mám v Bohu veľkú istotu; verím, že ma chráni. Aj keď sa niečo pokazí, viem, že to má vo svojich rukách.

Ako súvisí tvoja práca s твоjou vierou?

Byť tu pre druhých a pomáhať ľuďom v núdzi je nielen náplňou mojej práce, ale aj zmyslom môjho života. Je to tiež v súlade s tým, čo učil Ježiš Kristus. Vidieť vďačné pohľady zachránených ľudí... to sa nedá opísať.

Ako si čistíš hlavu od nešťastia, ktoré zrejme často vidíš?

Ak ide o niečo náročné, je nevyhnutné prediskutovať to s tímom. Dosť nám pomáha napríklad čierny humor. Rozhodne sa však snažím nenosiť si prácu domov. Ak mi napriek tomu nejaké nepríjemné zážitky zo zásahu v hlave zostanú, idem na bicykli do prírody, kde sa tieto myšlienky ľahšie rozptýlia.

Medzi hasičmi nájdeme ľudí s rôznymi (aj netechnickými) odbormi. Hasič s diplomom z konzervatória je však skôr výnimkou. Je pre teba hudba stále dôležitá?

Aj keď som si vybral povolanie, ktoré nesúvisí s hudbou, hudba zostala neoddeliteľnou súčasťou môjho života. Vo voľnom čase nielen hrám na klavíri a gitare s priateľmi, ale aj komponujem. Naposledy to boli uspávanky pre nášho syna Benjamína, ktorý sa narodil v júni tohto roku. Hudba je úžasný dar od Boha, za ktorý som veľmi vďačný. Je mi veľkou oporou v živote i v časoch neistoty.

Ďakujem za rozhovor. Filip Muroň

Andrea Janušková
(Matúšeková)

ISTOTA v neistote, NEISTOTA v istote?

Rozmýšľam o tom, kedy nastal v mojom živote onen zlomový okamih. Moment, keď som dokázala odložiť svoje večné obavy a strach a začala prežívať pocit istoty.

Viete, že s pocitom istoty sa už rodíme? Je to tak. Všetci ten pocit dokonale poznáme. Už ako malé deti vieme, že je o nás postarané, že sa nemusíme ničoho báť. Táto istota sa však z nášho života začne vytrácať. Kedy?

Keď začneme dospievať, z každej strany počujeme, čo je a čo nie je správne. Čo by sme mali robiť a čo nie. Spôsob, akým sme vychovávaní, ovplyvňuje aj nasmerovanie našich myšlienok. Nededíme choroby, domy ani kuchyne. Od svojich rodičov preberáme spôsob myslenia a správania.

Všetci sme radi, keď nás v každodennom živote nič negatívne neprekvapí. Veď preto sledujeme predpoveď počasia, však? Náš optimizmus rastie, keď nám niekto dá nádej. S úľavou si vydýchame, keď nám niekto sľúbi dobrú prácu. Na nádeji a optimizme nie je nič zlé. Nesmieme však podľahnúť ilúzii istoty. Koniec koncov, práve pred tým Ježiš varuje svojich učeníkov, keď im prikazuje, aby sa nestarali o zajtrajšok, pretože dnešok má dosť svojich starostí. Nenechajme sa oklamať sľubmi o akejkolvek istote

NA NÁDEJI A OPTIMIZME NIE JE NIČ ZLÉ. NESMIEME VŠAK PODĽAHNÚŤ ILÚZII ISTOTY.

nášho pozemského života. Náš život je plný neistôt a na tom nie je nič zlé.

Vyrastala som vo veriacej rodine. Každú sobotu sme chodili na bohoslužbu do Vaďoviec na Slovensku. Rada som tam chodila, pretože som vedela, že je to správne a dôležité. Viera v Boha, viera v iné hodnoty, ako sú tie, ktoré sa nám všade ponúkajú. Verila som v dobrotu a lásku druhých. Verila som, že existuje niekto, na koho sa môžeme úplne spoľahnúť. Komu môžeme odovzdať každú svoju radosť, ale aj každú svoju starosť. Vedela som, že je tu niekto, kto ma vždy vypočuje, kto mi pomôže a poradí. Že je tu On, Pán Ježiš.

Po strednej škole som odišla do zahraničia pracovať ako ošetrovatelka starších ľudí. Nebolo to ľahké. Plná strachu z neznáma som sa modlila, aby som bola starým ľuďom dobrou pomocou i dobrým príkladom. Bolo to obdobie, na ktoré veľmi rada spomínam. Mala som istotu, že nie som sama – napriek tomu, že som bola od rodičov vzdialená stovky kilometrov.

Na obdobie, keď som spoznala svojho prvého manžela, nemám až také pekné spomienky. Bol to čas, keď som si akosi prestala veriť a váhala, či to, čo robím, je správne. Často som si kládla otázku, aká je vlastne moja cesta. Zoznámila som sa s mužom menom Roman. Spočiatku ma jeho správanie fascinovalo. Dostala som sa do bodu, keď som stratila pevnú pôdu pod nohami a začala mu slepo dôverovať.

Po svadbe ma začal týrať nielen fyzicky, ale najmä psychicky. Opäť som hľadala istotu na modlitbách. Prosila som Boha o pomoc a radu, ako zmeniť svojho manžela. Počas siedmich rokov života s manželom (alebo skôr prežívania) sa nám narodili dve krásne deti – Lenka a Niki. Obaja mi dáva-

li silu prežiť dni plné neistoty, strachu a bolesti. Teraz viem, že to nebolo správne. Bolo hlúpe myslieť si, že sa manžel zmení, že ma zo dňa na deň prestane týrať a ubližovať mi. Jeho psychické týranie ma priviedlo do psychiatrickej ambulancie. Až lekár mi otvoril oči. Po dlhom rozhovore mi povedal, že to, čo robí môj manžel, nie je správne a že sa to nikdy nezmení, ak neurobím prvý krok. Bude neistý, ale ja musím vykročiť.

Potom prišiel rok 2013, keď sa všetko zmenilo. Dozvedela som sa diagnózu: rako-

vina. V tom čase som bola matkou dvoch malých detí, neistá a vyčerpaná, ubolená a unavená. Rakovina pľúc. Tak znela diagnóza lekárov. Priznám sa, že som im spočiatku neverila. Nemohla som uveriť, že som tak vážne chorá. Prečo? Ako som k tomu prišla? Čo sa stalo?

Teraz už poznám odpoveď. Rok po roku sa vo mne v dôsledku psychického týrania hromadil strach a zúfalstvo. Dlhodobý stres nakoniec vyvolal rakovinu.

Moja istota bola v troskách. Hľadala som odpoveď u Boha. Modlila som sa, aby ma zachránil. Nechcela som opustiť dve malé deti, ktoré boli úplne závislé od matky. Myslela som aj na svojich milovaných rodičov. V slzách som celé noci prosila Boha, aby viedol ruky lekárov počas operácie. Veď on je ten najlepší lekár, akého máme. Pozná nielen náš fyzický, ale aj duševný stav. Ako Stvoriteľ dokonale pozná naše telo i našu myseľ.

Dokázala som sa tak spoľahnúť na Boha, že deň pred operáciou som mohla s istotou povedať, že všetko dobre dopadne. Znie to

BOH VLOŽIL DO
MÔJHO SRDCA
ÚPLNÝ POKOJ
A MIER. VIEM,
ŽE SA NA NEHO
MÔŽEME VŽDY
SPOĽAHNÚŤ.
ON JE NAŠOU
JEDINOU ISTOTOU
V NEISTOTE.

neuveriteľne, ale Boh mi vložil do srdca veľkú istotu a vieru, že všetko bude dobré. Vedela som to skôr, ako sa skončila operácia, skôr, ako mi to povedali lekári v bratislavskej nemocnici. Boh vložil do môjho srdca úplný pokoj a mier. Viem, že sa na neho môžeme vždy spoľahnúť. On je našou jedinou istotou v neistote. On je maják, ktorý nás vždy dovedie do prístavu. On je náš jediný cieľ.

Teraz už viem, že nemusím žiť v začarovanom kruhu. Mám istotu, že viem, ktorým smerom sa mám uberať. Uvedomujem si, že moja životná cesta nie je vždy jednoduchá a priama. Často je plná kopcov a zákrut. Prichádzajú spomalenia, ktoré nás chcú niečo naučiť. Vyzývajú nás k zmene. Pomáhajú nám pochopiť, že sami nič nedokážeme. Keď už nevládzem ísť ďalej, Boh ma drží vo svojej náruči. On je so mnou vo dne v noci. Môžem mu povedať všetko, čo ma trápi. Pokoj v srdci a istota sú na nezaplatenie.

Rakovina je za mnou. Viem, že sa nevráti. Boh mi dal v mojej chorobe istotu a nádej, že vždy bude pri mne. Po rozvoze, ktorý nebol ľahký, som sa znovu vydala. Modli-

la som sa za svojho druhého manžela. Boh mi poslal do cesty muža, ktorý stál pri mne v mojej chorobe a každý deň mi dáva pocit istoty a bezpečia. Navyše miluje moje dve deti ako svoje vlastné.

Zrazu je tu niekto, komu na mne záleží. Keď vidí, aká som unavená a ubolená, nič nepovie a urobí, čo treba. Boh mi dal človeka, na ktorého sa môžem plne spoľahnúť a ktorému sa môžem zveriť úplne so všetkým – so svojimi radostami i starosťami. Nikdy nezabudnem na vetu, ktorú mi povedal na našej svadbe. V to ráno som sa ho spýtala, či sa mu páčim. Zrejme viete, čo som chcela počuť. „Áno, ty sa mi páčiš najviac na svete“ alebo „si tá najkrajšia nevesta pod slnkom“. Viete, čo mi povedal môj druhý manžel? „Páčila si sa mi aj bez vlasov. Vždy sa mi budeš páčiť taká, aká si.“ Srdce mi bilo až v hrdle a do očí sa mi tlačili slzy. Bolo to najkrajšie vyznanie, aké mi mohol povedať. V tých niekoľkých slovách bolo uistenie, že nech sa stane čokoľvek, bude stáť pri mne.

Rakovina a rozvod boli pred rokmi dve veľké zastavenia v mojom živote. Teraz prišlo tretie veľké zastavenie – operácia chrbtice. Aj keď píšem tieto riadky, stojím, počítač mám vysoko na stole a korzet čo najtesnejšie stiahnutý okolo pása. Nohy sa mi trasú, pretože som stále slabá. Slabá fyzicky, no vnútorne silná. Pretože viem, že aj túto operáciu viedli Božie ruky. Pretože viem, že o niekoľko mesiacov to bude lepšie. Túto istotu nám môže dať len Boh.

Nebojte sa, nie sme dokonalá rodina. Dokonca aj nad nami sa občas ukáže mrak, z ktorého sa rozprší. Ale po daždi vždy príde slnko a slzy radosti.

Majme istotu v neistote. Verme v Pána Boha. Milujme svojich manželov a manželky a buďme im istotou v manželstve. Buď-

me našim deťom oporou, na ktorú sa môžu vždy spoľahnúť. Buďme istotou aj pre rodičov, že sme tu aj pre nich a sme ochotní kedykoľvek im pomôcť. Nezabúdajme, že našou jedinou istotou je spoliehať sa na Boha, že nás povedie správnym smerom. Rada hovorím, že je mojím najlepším priateľom a rozprávam sa s ním celý deň. Či ma niečo ťaží, alebo prežívam radosť. Je úžasné mať takého Priateľa.

Viem, že do môjho života ešte prídu malé či väčšie zastavenia, ale viem aj to, že ma opäť niečo naučia. Nebojím sa. Boh pôjde so mnou. A keď nebudem vládvať, ak ma moje nohy neunesú, vezme ma do náručia a poniesie ma. To mi dáva silu a istotu do budúcnosti.

Andrea Janušková (Matúšeková) (40 rokov)

Matka troch detí (Lenka 15, Nikolas 13 a Matýsek 4). Vyštudovala elektrotechnickú školu, pracovala ako sekretárka v zahraničnej spoločnosti a starala sa aj o starších ľudí a deti v zahraničí. Od roku 2013 sa pre zdravotné problémy stará len o svoju rodinu. Napísala dve knihy a ako sama hovorí – píše skôr srdcom ako rukou.

Verím, že **VŠETKO** **DOBRE** **DOPADNE**

Jordan Haj je český hudobník, režisér, scenárista a herec. Je frontmanom skupiny Peter Pan Complex. Spolu s ňou sa venuje alternatívne rocku. Predstavil sa aj ako hudobný skladateľ, keď skomponoval hudbu k filmu Jiřího Mádlu Pojedeme k moři. Je režisérom a scenáristom mnohých hudobných videoklipov. Jeho matka je Češka a otec Palestínčan. Jeho partnerkou je novinárka a speváčka Emma Smetana. Majú spolu dve dcéry. V roku 2022 vydali nový album „By Now“. Kým Jordan kočikuje a snaží sa uspať dcéru, položil som mu niekoľko otázok.

Pôsobíte na mňa ako zaujímavý človek. Nieкто, s kým sa oplatí porozprávať. Mimochodom, máte skvelé piesne. Zaujalo ma aj to, že hovoríte niekoľkými jazykmi vrátane hebrejčiny.

Hebrejsky hovorím rovnako ako česky. Je to logické. Do Izraela sme sa presťahovali, keď som mal deväť rokov – a deti sa učia rýchlo. Hebrejčinu som sa naučil veľmi rýchlo. Dnes

ROZMANITOSŤ
A SLOBODA
SÚ PRE MŇA
VEĽMI DÔLEŽITÉ.
A SLOBODA NIE JE
SAMOZREJMOSŤOU.

by mi to trvalo niekoľko rokov. Keď som sa v 19 rokoch zoznámil s Emmou, rozhodol som sa kvôli nej naučiť po francúzsky. Sme spolu už 13 rokov, ale stále som sa ten jazyk poriadne nenaučil.

Hebrejčina je úplne iný jazyk, úplne iný myšlienkový svet...

Áno, samozrejme. Veľmi ma to spätne ovplyvnilo. Napríklad keď som začal písať texty piesní alebo keď som sa začal venovať jazyku všeobecne, a to kvôli svojej životnej ceste. Hebrejčina je zaujímavá tým, ako tvorba slov vytvára myšlienku. Napríklad nebo sa v hebrejčine povie *šmajim*, čo doslova znamená „voda, ktorá je tam hore“. Tak človek pochopí, ako vlastne jazyk vzniká. Prejavuje sa to vo všetkom a dá sa s tým nádherne pracovať. Hebrejčina ma jednoducho fascinuje – jej štruktúra a hĺbka jazyka. Hebrejčina má pomerne malú základnú slovnú zásobu. Veľa vecí sa skladá z viacerých slov. Slovo tak dáva zmysel v spojení, nejde len o význam jednotlivých slov. Ako opísať niečo, čo vidíte alebo cítite, ale nedokážete to opísať? Hebrejčina pracuje s kontextom a tiež s tým, že jedno slovo môže mať mnoho rôznych významov. Každé slovo tak v sebe skrýva množstvo rôznych možností.

Odbočím. Zaujalo ma, že so svojou partnerkou Emmou ste spolu 13 rokov a máte dve krásne deti. Aký je váš kľúč k trvalému vzťahu?

Možno to znie ako strašné kliše, ale spája nás láska. Pretože za 13 rokov človek stihne byť v rámci svojho osobného vývoja niekoľkými rôznymi ľuďmi. A všetko ho bude od nejakej udržateľnosti skôr vzdalať. Napríklad ja nie som nijaký jadrový fyzik. Skladám piesne, takže celkovo som asi trochu roztržitejší, moje vnútro je menej stabilné a moja vnútorná integrita premenlivá. Keď sa pozerám na náš vzťah, uvedomujem si, že sme spolu prežili vlastne niekoľko vzťahov a nie vždy to bolo úplne rovnako kompatibilné. Ale nad tým všetkým máme práve lásku, ktorá je tam, keď je to potrebné podržať, veľkú lásku. A keď to netreba podržať, tak sa to jednoducho len deje.

Nebojíte sa prezentovať svoj vzťah a svoju rodinu na sociálnych sieťach a v médiách. Ako s tým pracujete?

Sociálne siete sú dnes nástroj, ktorý všetci nejakým spôsobom využívame, niektorí viac a niektorí menej komerčne. Zdá sa mi celkom nevhodné ukazovať veci inak, než ako sa náš život v skutočnosti odohráva. Ale ne-

odsudzujem, keď sa niekto nejakým spôsobom štylizuje. Neexistuje na to žiadna morálna norma. Nemôžete niekomu vyčítať, že sa na sociálnych sieťach prezentuje určitým spôsobom. Keď sa niekto iný snaží vytvárať nejakú sladkú alebo sexi ilúziu, ktorá možno ani neexistuje, nájdu sa ľudia, ktorí sa na to radi pozrú. Ale v skutočnosti sú to herci. Niečo hrajú a možno to nie je zlé. Nemám odvahu to posudzovať. Títo ľudia majú dôvod, prečo sa štylizujú do nejakej roly a ostatní ľudia majú nejaký dôvod, prečo to sledujú. Internet určite nie je zdrojom pravdy. Možno je to škoda, ale je to tak. Sám som vyrastal vo veľmi puritánskom, náboženskom prostredí, ktoré vedelo, čo je správne a čo nie. Odsudzovalo iných, preto ja sa snažím neodsudzovať.

Rozumiem. V čom vás vlastne ovplyvnilo náboženské prostredie?

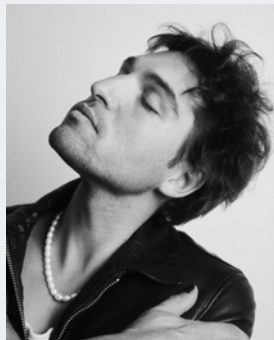
Z podstaty veci som spirituálny človek. Ale táto cesta je taká zložitá, že som to zatiaľ ani sám pre seba ešte nedokázal nejakým spôsobom definovať. U nás v Čechách je spirituálny turizmus veľmi populárny. Vidím to vokol seba. Ľudia si zoberú niečo zo Štyroch dohôd, niečo od nejakej kartárky, do toho primiešajú nejaké evanjelium a celkom super, cool, sú staré židovské bájky. Dáme to dohromady a poskladáme z toho nejaký obrázok. Tie názory si budú protirečiť v každej tretej vete, ale bude to extrémne spirituálne.

Plus všetky psychologické a pseudopsychologické analýzy osobnosti človeka. Ale opäť si netrúfam súdiť. Ja som žil v krajine, kde existuje Boh, jeden Boh. A pre všetkých obyvateľov Izraela existuje ten istý Boh, aj keď je niekedy dosť ťažké zhodnúť sa na tom, či je a koho má radšej.

Najviac som sa venoval Starej zmluve, Tóre. Ona mi je najbližšia. K tomu vplyv arabskej rodiny a európskej kultúry... To všetko sa vo mne akosi zmiešalo. Navyše je tu moja veľmi liberálna podstata, ktorá s tým nejakým spôsobom bojuje. Za veľmi dôležité považujem rozmanitosť a slobodu. Sloboda nie je samozrejmá, to dobre viem. Mal som spolužiakov, ktorí žili vo veľmi totalitnej realite. Dokonca aj v totalitnej realite svojej vlastnej rodiny.

Odráža sa váš prístup k slobode a liberalizmu aj v tom, ako sa prezentujete v médiách? Niekedy máte nalakované nechty...

Keď som mal 14, nalakoval som si nechty, obliekol si sukňu a šiel navštíviť svoju arabskú rodinu na severe Izraela. Chodil som tak aj do školy. Vtedy to bolo gesto a pre mňa

AKOSI PRIRODZENE
CÍTIM, ŽE MÁM
MAŤ DETI,
BUDOVAŤ RODINU
A SPOLOČENSTVO
A BYŤ OPTIMISTOM.

bolo dôležité vyvolávať emócie. Rád som o tom diskutoval a provokoval. Tieto debaty bolo ľahké vyvolať napríklad len svojím vzhľadom. Dnes mám 35 rokov, dve deti a živím sa vizuálnou tvorbou. Teda tým, ako vystupujem na pódiu – estetika a vonkajší vzhľad je moja práca. Keď si dnes nalakujem nechty, nie je to nič iné, než že si nalakujem nechty. Už to nie je gesto.

Je to prezentácia slobody?

Možno áno. Myslím si, že cirkvi budú mať čo robiť, aby nestratili niektoré generácie. Nedoprajú ľuďom slobodu a z nedôležitých vecí urobia dôležité, alebo naopak. Chýba im

otvorenosť a možnosť byť spirituálny a iný, mať slobodu.

Napriek tomu spoločnosť niekedy pracuje so slobodou zvláštnym spôsobom. Svet je možno čoraz viac pokrytecký. Možno aj v slobode prejavu a ďalších veciach. Mnohí ľudia sa boja, kam sa tento svet uberá. Máte dve malé dcéry. Kde beriete víziu, že vaše dcéry budú žiť v dobrom svete a prežijú pekný život?

Ako otec dvoch detí o tom veľmi často premýšľam. Snažím sa premýšľať o svete a jeho budúcej podobe. Vyhliadky nie sú príliš ružové. Nechcem byť príliš apokalyptický, hoci mám veľa apokalyptických piesní. Snažím sa byť optimistom. Myslím, že v tom nie je veľa logiky a intelektu, ale skôr spirituality a viery v to, že to dobre dopadne. Akosi prirodzene cítim, že mám mať deti, budovať rodinu a spoločenstvo a byť optimistom.

Dcéra zaspala v kočíku a náš rozhovor sa skončil...

Rozhovor pripravil Tomáš Harastej

Clifford Goldstein

ZMYSSEL života

„Cítim všetko, čo sa mi stalo, a pamätám si to, ale je to všetko zbytočné.“

— Osip Mandelštam

„Boli sme Beatles a bolo to úžasné... Ale myslím si, že celkovo prevládal pocit: Je skvelé byť slávny, je skvelé byť bohatý. Ale na čo to všetko je?“

— Paul McCartney

Nositeľ Nobelovej ceny za fyziku Steven Weinberg v často citovanej vete zo svojej knihy *Prvé tri minúty* napísal: „Čím viac vesmíru rozumieme, tým viac sa zdá, že mu chýba zmysel.“ Weinberg neskôr zmiernil toto tvrdé vyhlásenie v knihe *Snívanie o konečnej teórii*. Vysvetlil v nej, že jeho „unáhľené“ vyhlásenie neznamenal, že veda považuje vesmír za nezmyselný, ale že „vesmír“ sám osebe nenaznačuje žiadny zmysel.

Jeho kolegovia sa čudovali, prečo jeho vyhlásenie vzbudilo takú pozornosť. Harvardská astronómka Margaret Gellerová zareagovala slovami: „Prečo by mal (vesmír) mať nejaký zmysel? Aký zmysel? Je to jednoducho fyzikálny systém, tak aký zmysel? Tento výrok ma vždy mátal.“

Dediči reformácie

Akokoľvek znepokojujúco vyznievalo Weinbergovo vyhlásenie, on len dotiahol predpoklady materializmu do logického konca. My na Západe sme dedičmi osvietenstva, ktoré postupom času (so silnou dávkou francúzskeho vplyvu) začalo presadzovať systém, ktorý všetku realitu a existenciu redukuje na svet prírody. Musíme si uvedomiť, že v tomto pohľade na svet nie je miesto pre nič nadprirodzené, nehovoriac o osobnom Bohu. Západný svet 21. storočia je stále v zajatí tohto modelu myslenia, v ktorom veda a vedecká metóda zostávajú pre mnohých najspoľahlivejším, niekedy dokonca jediným zdrojom pravdy.

Vplyvom modernistického pohľadu na svet ľudstvo stratilo to najosobnejšie a najdôležitejšie – zmysel samotného ľudského života. Friederich Nietzsche si so svojím drsným ateizmom uvedomoval, čo urobí

modernizmus so zmyslom života. Jeho slávny výrok „Boh je mŕtvý“ bol varovaním pred prázdnotou, ktorú v ľudských dušiach zanecháva moderný antimetafyzický svetonázor. A to sa môže týkať aj nás.

Heismanov faktor

Tieto filozofické a metafyzické otázky majú konkrétne a praktické dôsledky. Kto z nás si v najťažších chvíľach života nepoložil otázku, či to všetko stojí za to (pozri Kohelet 1,14)? Ako to prežívajú ľudia, ktorí veria, že náš život je jedinou existenciou, po ktorej už nič nie je?

Spomeniem tridsaťpäťročného Mitchella Heismana. Mitchell stratil vieru v Boha, podľahol nihilizmu (názor, že život sám osebe nemá zmysel a je – podobne ako Weinbergov a Gellerov vesmír – bezúčelný) a spáchal samovraždu. 18. septembra 2010 sa zastrelil pred kostolom v areáli Harvardovej univerzity. Predtým napísal 1905-stranový list na rozlúčku, v ktorom zhrnul, kam ho dovedol jeho nihilizmus:

„Každé slovo, každá myšlienka a každá emócia,“ napísal, „sa vracia k jednému základnému problému: život nemá zmysel.“

Experiment nihilizmu spočíva v hľadaní a odhaľovaní každej ilúzie a každého mýtu, nech by viedol kamkoľvek, aj keby nás to malo zabiť.“

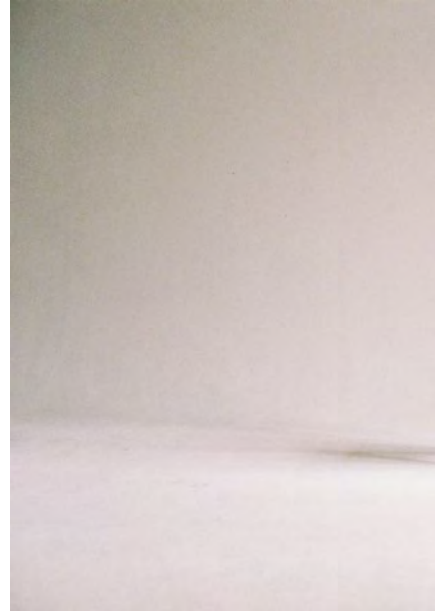
Čo by sa stalo, keby v poslednej zúfalej snahe nájsť odpovede najprv vošiel do kresťanského kostola? Akú odpoveď by ste dali Mitchellovi Heismanovi, keby vám cestou na Harvardovu univerzitu položil najdôležitejšiu otázku: Aký zmysel má ľudský život? Veď tento život je taký nedokonalý, plný bolesti a nakoniec končí smrťou! Prečo sa teda trápiť so všetkou bolesťou a utrpením?

Vôľa k zmyslu

Viktor Frankl, 37-ročný viedenský neuroológ a psychiater, bol spolu s manželkou a rodičmi deportovaný do nacistického koncentračného tábora. Na základe hrôz, ktoré ako jediný z celej rodiny prežil, napísal Frankl bestseller *Hľadanie zmyslu života*. Hovorí v ňom, že našou najzákladnejšou potrebou je nájsť zmysel a cieľ našej existencie.

Frankl rozvinul tzv. logoterapiu, založenú na gréckom slove logos, ktoré podľa neho označuje „zmysel“. Napísal: „Podľa logoterapie je hľadanie zmyslu života základnou motivačnou silou človeka. Preto hovorím o vôli k zmyslu.“

Hoci Frankl pomenoval problém presne, jeho riešenie nebolo dostatočné. V jeho poňatí humanistického existencializmu každý z nás nachádza svoj vlastný zmysel a cieľ v sebe. Pre Frankla neexistuje žiadny univerzálny zmysel, napríklad v Bohu (hoci by mu pravdepodobne nevadilo, keby si niekto myslel, že takto môže objaviť zmysel sám pre seba). Použil analógiu zo šachu: v danom momente neexistuje jediný najlepší ťah.

Musíte vziať do úvahy okolnosti, kontext a individualitu. Na základe toho a na základe bezprostrednosti vlastného života si pre seba vytvoriť zmysel.

Vo Franklovom chápaní môžeme vidieť tiež Nietzscheho, ktorý mal námietky proti akémukoľvek veľkému všeobecnému pohľadu na svet, z ktorého by sme mohli odvodiť zmysel a cieľ. Každý z nás si musí na základe svojho svedomia vytvoriť vlastný zmysel. Ľudský život sa podľa Nietzscheho musí stať umeleckým dielom. Nesmieme sa nechať chytiť do pasce domnejšej pravdy, ktorá nám hovorí, čomu máme veriť a ako máme žiť.

Samozrejme (ak by sme chceli byť cynici), mohli by sme sa opýtať: Ako tento postoj ovplyvnil život samotného Nietzscheho? Nietzsche, ktorý sa nikdy neoženil (a zrejme nikdy nemal dlhodobý vzťah), sa vo veku 44 rokov zrútil na ulici v Taliansku. Posledné roky svojho života strávil v polokatonickom šialenstve.

POSOLSTVO MODERNIZMU ZNIE: MÁTE SMOLU. ŽIVOT NEMÁ ZMYSEL.

Máte smolu

Nietzscheho smutný život síce nevytvára jeho filozofiu, ale vedie k otázke: Ako si môže človek vytvoriť zmysel života, ak samotná podstata života a všetko, s čím môže pracovať, je „len systém“, ktorý „nemá cieľ“?

Weinberg nebol jediným vedcom, ktorý na základe svojich predpokladov vyjadril tento postoj. Priekopník kvantovej mechaniky Erwin Schrödinger v roku 1958 napísal: „Najbolestivejšie je absolútne mlčanie všetkých našich vedeckých výskumov v súvislosti s našimi otázkami o zmysle a rozsa-

hu toho všetkého. Čím pozornejšie všetko pozorujeme, tým viac sa nám to zdá hlúpe a bezúčelné.“

Čo iné môže vzniknúť z obyčajnej bezúčelnosti a nezmyselnosti, než viac bezúčelnosti a nezmyselnosti? Preto táto dôležitá otázka zostáva. Veď každá bunka kričí, že je niečo viac než len bezúčelný zhuk častíc.

Posolstvo modernizmu znie: Máte smolu. Život nemá zmysel. Tak to jednoducho je. My máme vedu, to znamená laboratórne experimenty, matematické vzorce a overiteľné teórie, aby sme to dokázali. Chcete viac? Potom sa vráťte k tomu, čo politický filozof 17. storočia Thomas Hobbes nazval „kráľovstvom víl“. Moderný svet sa však posunul ďalej.

„Žijeme v chaotickej dobe,“ napísal americký spisovateľ a filozof Walter Percy (zomrel v roku 1990). „Je chaotickejšia než kedykoľvek predtým, pretože napriek veľkému vedeckému a technickému pokroku človek nemá ani najmenšiu predstavu o tom, kto je a čo robí.“ Pohľad na svet, ktorý hovorí, že realita nemá nijaký zmysel, prináša do života veľký smútok, pretože ľudia hľadajú zmysel svojho života, ako správne povedal Frankl.

Večnosť v našich srdciach

Som presvedčený, že riešenie existuje. Kresťanstvo a jeho pohľad na svet by Mitchelovi Heismanovi mohli dať zmysel, ktorý tak zúfalo hľadal, ale nedokázal nájsť v bez-

božnom vesmíre naplnenom len „atómami a prázdnotou“.

Biblia predstavuje vesmír ako miesto stvorené milujúcim Bohom s určitým zámerom (Jn 1,1–3). Ľudia boli cieľavedome stvorení na jeho obraz (Gn 1,26–27). To je radikálne odlišný pohľad na svet, než aký prináša bezcieľny vývoj darwinovskej evolúcie. Podľa Biblie nás Boh stvoril a udržuje nás pri živote (Sk 17,28). Najdôležitejšie však je, že nás vykúpil svojou vlastnou obeťou v osobe Ježiša na kríži (1Tim 2,6).

Vykúpenie má kľúčový význam. Pretože to, že sme stvorení Bohom, nám samo osebe nehovorí, čo je zmyslom nášho života – najmä keď všetci čelíme smrti, ktorá pôvodný cieľ ničí. Aký význam má život, keď všetci, ktorých poznáme, nakoniec upadnú do zabudnutia a nikto si ani nebude pamätať, že sme existovali?

Biblia hovorí, že Boh vložil do srdca človeka túžbu po večnosti (Koh 3,11). Preto sme nielen schopní o večnosti uvažovať, ale sme tak boli stvorení.

Ústredným bodom kresťanského pohľadu na svet je učenie, že Boh, Stvoriteľ všetkého (Jn 1,3), zomrel za nás, aby sme mohli

**BIBLIA
PREDSTAVUJE
VESMÍR AKO
MIESTO STVORENÉ
MILUJÚCIM
BOHOM S URČITÝM
ZÁMEROM.**

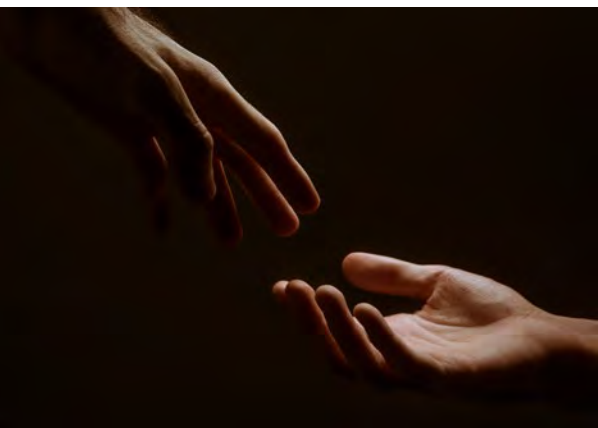
mať prísľub večnosti, ktorú nám vložil do srdca. „Ja im dávam večný život.“ (Jn 10, 28) „Toto som napísal vám, ktorí veríte v meno Božieho Syna, aby ste vedeli, že máte večný život.“ (1Jn 5,13)

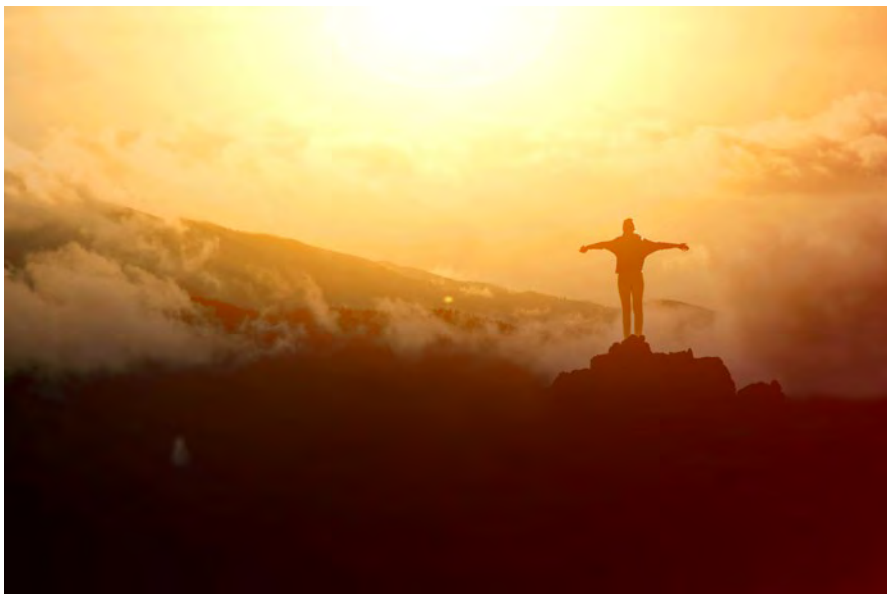
Odpoveď

Čo by ste teda povedali Mitchellovi Heismanovi alebo komukoľvek, kto by sa vás opýtal: Aký je cieľ a zmysel života?

Zmyslom nášho života je predovšetkým milovať Boha a bližných ako seba samých (Mt 22,37–39) a zjavovať iným Božiu moc a milosť (Ef 3,10). Boh nás tak veľmi miloval, že vzal na seba dôsledky našich zlyhaní a chýb, aby sme ich nemuseli niesť my (Jn 3,16). Okrem iného Boha oslavujeme aj tým, že pomáhame druhým (1Jn 3,16) s vedomím, že všetko, čo robíme pre druhých, prinesie svoju odmenu (Mt 10,42; 25,31–40; Lk 6,35). Naša existencia je však „pomínuteľná“ (Jk 4,14). Ale vďaka tomu, čo pre nás Ježiš urobil, budeme žiť naveky (Jn 17,3; Rim 6,22; Mt 19,29) v novom prostredí, kde nebude nič z toho, čo nás tu robí nešťastnými (Zj 21,1–4).

Biblické posolstvo je dobrá správa (Iz 52,7). Najhlbší cieľ a zmysel života nachádzame v šírení tejto dobrej správy (Iz 43,10), že každý človek má veľkú hod-

notu, ako to zjavuje veľká obeť prinesená za človeka (Rim 5,8). Prostredníctvom nášho svedectva môžu ostatní spoznať nádej a príslub večného života v Ježišovi Kristovi (Jn 3,16; Rim 10,11–13).

To by ste mohli povedať Mitchellovi Heismanovi alebo komukoľvek, kto sa vás spýta na zmysel života.

Alebo je tu ešte možnosť Stevena Weinberga. Hoci tvrdil, že vesmír sám osebe nemá zmysel, napriek tomu si podľa neho stále môžeme „vymyslieť zmysel svojho života, vrátane snahy pochopiť vesmír“. Ak je však vesmír bezúčelný – čomu by sme teda mali rozumieť? Prečo by sme sa mali o to snažiť? Môžeme sa dokonca spýtať: Nie je zbytočné snažiť sa „vymyslieť“ zmysel nášho života skúmaním vesmíru, ktorý údajne nemá žiadny zmysel? Nie je takáto márná snaha vlastne začiatkom straty zmyslu života?

Veď to.

Clifford Goldstein – intelektuál, filozof a spisovateľ (napísal viac ako dvadsať kníh) židovského pôvodu. Venuje sa prednáškovej činnosti a je redaktorom štvrtročných príručiek na štúdium Biblie. V češtine boli vydané jeho knihy *Podivuhodné setkání* (2002) a *Pokřtená evoluce* (2018). Internetová televízia HopeTV ponúka jeho sériu prednášok *Cliff! – Filozofia pre dnešok*.

NAJKRAJŠÍ ŠOK V MOJOM ŽIVOTE

V roku 2021 vydalo vydavateľstvo Advent-Orion útlu brožúrku s názvom **Nádherný šok**. Jej autorkou je **Katarína Kernová**, ktorá opisuje svoj neobyčajný životný príbeh. Prinášame vám rozhovor s autorkou.

V úvode svojej knihy sa dosť podrobne venuješ svojim predkom. Akú rolu zohráva pre teba tvoj pôvod?

Moji predkovia žili na dedine. Podľa výpovedí ľudí to boli čestní a pracovití ľudia. Ja som vyrastala v usporiadanej rodine s rodičmi a dvoma bratmi. Môj otec bol profesionálny vojak a mama predávala v obchode s potravinami. Žili sme skromne, ale šťastne. Oba rodičia boli pre mňa vzorom. S bratmi sme sa navzájom podporovali. Moji starí rodičia z oboch strán sa dožili pomerne vysokého veku. Mám tiež dosť veľkú rodinu. Vďaka tomu som prežila šťastné detstvo, vzrušujúce letné prázdniny na dedine so všetkým pekným, čo k tomu patrilo a na čo rada a vďačne spomínam. Práve v úzkom a širšom rodinnom kruhu sa formovali moje životné postoje. V praktickom živote svojich príbuzných som videla slušnosť, pracovitosť, čestnosť, vzájomnú toleranciu, nezištnú po-

moc a riešenie rôznych životných problémov. Chcela som byť dobrým človekom ako oni.

Zaujímavým momentom v knihe je opis dramatickej chvíle, keď sa ti priateľ zveril s tým, čo prežíva v súvislosti s nevyliciteľnou chorobou svojej sedemnásťročnej sestry. Čo si vtedy cítila a k čomu ťa to viedlo?

Cítila som obdiv k chlapcovi, ktorý sa mi zdôveril so všetkými svojimi obavami z ťažkej rodinnej situácie. Nehral hrdinu, ktorý má všetko pod kontrolou a všetko zvládne. Prekvapilo ma, ako hlboko premýšľal o zmysle života. Nebol to len pekný osemnásťročný chlapec, športovec, abstinent, nefajčiar a priateľ, ale aj vnútorne hlboko uvažujúci človek. To na mňa zapôsobilo najviac.

Dovtedy som si myslela, že chlapci v rovnakom veku sú skvelí kamaráti, ale určite nie kandidáti na vážny vzťah. Samozrejme som premýšľala, ako mu môžem pomôcť zvládnuť ťarchu tejto situácie. V jednom okamihu sa spojil súcít s obdivom. Po skončení lyžiarskeho výcviku sme sa začali denne stretávať a zrodila sa skutočná študentská láska.

Toto priateľstvo nakoniec viedlo k manželstvu. Šok z leukémie u úplne zdravého mladého dievčata, niekoľkomesačná liečba a nakoniec jej smrť spôsobili, že tvoj manžel začal hľadať skutočný zmysel života. Odpovede našiel v Biblii a rozhodol sa stať kresťanom. Pre teba to však bolo nesmierne ťažké. Vaše predstavy o spoločnom živote boli zrazu diametrálne odlišné. Kde si našla silu vzdorovať jeho kresťanskému postoju?

Keď sme sa spoznávali, veľa sme komunikovali o rôznych veciach. Mali sme spoločné záľuby, plány a vízie, ktoré sa týkali aj nášho možného spoločného manželského a

dičovského života. Vzali sme sa ako ateisti. Mali sme pred sebou svetlú budúcnosť: chceli sme získať vysokoškolské vzdelanie, byť úspešní v práci a žiť na vyššej životnej úrovni. Boli sme zdraví, narodil sa nám zdravý syn a čakali sme druhé dieťa. Skrátka, ukážková moderná perspektívna rodinka.

A zrazu! Stredovek? Viera v nejakého bradatého starca na oblaku? V žiadnom prípade! Veriacich ľudí som vnímala ako ľudí, ktorí pekne rozprávajú, ale nevidela som praktický dosah viery na ich osobný alebo rodinný život. Považovala som ich za ľudí, ktorí sa nevedeli vyrovnáť s realitou života prinášajúcou veľa otáznikov a problémov, a tak si ako barličku vytvorili bytosť na obláčiku so sviečkou v ruke, ktorá im má pomáhať.

Rešpektovala som kresťanské presvedčenie, veď niekto chodí na ryby, niekto do kostola. Je to osobná vec. Ale povedala som si, že doma takéto tmárstvo jednoducho neznesiem! Bola som typickým dieťaťom komunistického ideológie, v ktorej sa kresťanstvo podceňovalo. Náboženstvo sa považovalo za

„ópium ľudstva“ a slúžilo na účinnú manipuláciu s nevedomými masami. Nedokázala som pochopiť, že Boh je láska, keď sa vo vojnách páchali zverstvá a existovali koncentračné tábory, keď zlí ľudia zneužívali dobrých a bohatí bohatli na úkor chudobných atď.

Okrem toho som sa cítila opustená manželom na druhej strane životných hodnôt, ktoré sme spolu vyznávali, kým uveril. Bola som veľmi nahnevaná, zúfalá, odhodlaná urobiť všetko, čo bolo v mojich silách, aby som ho prinútila prestať byť veriacim a stať sa opäť moderným mladým človekom. Vyčerpala som všetky svoje možnosti. Zistila som, že bojujem proti niečomu, čo nemám šancu zložiť. V jednom momente som sa chcela vzdať vlastného života...

V jednej kapitole píšeš o Kristovi tak krásne, až sa zdá neuveriteľné, že to napísal ten istý človek, ktorý predtým tak veľmi bojoval proti všetkému, čo súvisí s kresťanstvom. Ako je to možné?

Každý človek má v sebe túžbu milovať a byť milovaný. Je to akýsi kód večnosti, ktorý je do nás vložený bez ohľadu na to, či ho vyjad-

HOCI SME LEN
MALOU KVAPKOU
V MORI, BUĎME
TAKOU, KTORÁ
SFARBÍ OCEÁN.

ríme slovami alebo nie. Človek si myslí, že túto potrebu mu naplní iný človek. Do istej miery je to pravda vďaka láske zo strany rodičov, manželských partnerov a priateľov. Je smutné, že ako ľudia zažívame rôzne sklamanie, rozchody, rozvody. To nás však núti uvedomiť si, že našu najvnútornejšiu túžbu po láske môže v plnej miere naplniť len niekto, kto má oveľa väčšiu schopnosť milovať ako priemerný človek.

Napokon som vyčerpala všetky možnosti, ako manžela „vylicíť“ z kresťanskej viery. Chcela som vedieť, čo je to za sila, ktorá si dokáže získať celého človeka. Začala som čítať Novú zmluvu. Najprv s nádejou, že budem môcť diskutovať s manželom o náboženstve ako rovný s rovným, na jeho úrovni. Ale ako som čítala, stále viac som poznávala úžasné hĺbky života. V Biblii som narazila na zvláštnu postavu. Všetci kresťania o nej hovoria, ale často ju „zabalia“ do formálneho náboženstva alebo o nej hovoria ako o nejakej muzeálnej či cirkevnej atrakcii. Bol to Ježiš Kristus, ktorý je úžasný, živý, mocný, pravdivý a plný lásky. V ňom som spoznala svoju skutočnú hodnotu ako človeka, za ktorého položil svoj život bez akejkolvek mojej zásluhy. Bol to najkrajší šok v mojom živote! Som milovaná tak, ako je to len možné! V tejto istote môžem milovať tak, že v mojom praktickom živote zostanú stopy jeho lásky.

Milujem Žalm 71,7, kde je napísané: „Mnohí ma pokladajú za zázrak.“ Láska robí zázraky. A Boh je láska. Každý človek môže

byť buď zázrak, alebo prízrak. Je úžasnou prednosťou a zároveň povinnosťou kresťana byť pod vplyvom Božej lásky zázrakom, nie prízrakom egoizmu alebo formálneho náboženstva.

Tvoj manžel sa rozhodol stať kazateľom. Čo bolo pre teba najťažšie v novej úlohe manželky kazateľa?

Najťažšie bolo pre mňa splniť očakávania niektorých ľudí. Napríklad, že musím byť vo všetkom dokonalá. Bolo ťažké presvedčiť ich, že som rovnako závislá od Božej milosti a sily ako ostatní veriaci. Že sa denne učím nežiť vo vlastnej sile. Že som aj manželka a matka. Že zásadne odmietam zakladať svoju vlastnú dôležitosť na tom, že som manželka kazateľa. Odmietam snahu páčiť sa všetkým ľuďom aj za cenu kompromisov a hriechu. Že mám právo žiť svoj vlastný život ako milované Božie dieťa, ktoré miluje všetkých ľudí bez rozdielu, ale – slovami apoštola Pavla – nemám byť otrokom nerozumných ľudských očakávaní.

Po dlhšom čase sa vám naskytna možnosť stráviť aspoň krátky čas v Amerike. Uvažovali ste niekedy o tom, že by ste sa presťahovali do zahraničia?

V roku 2002 sme odcestovali do Ameriky, aby sme študovali primárnu zdravotnú prevenciu – ako ju sprostredkovať širokej verejnosti v súlade s vedeckými poznatkami. Spreádzali nás mnohé modlitby bratov a sestier. Nemohli sme sklamať ich dôveru, že v Amerike získame vedomosti, ktoré budeme s láskou odovzdávať doma na Slovensku. Strata dôvery je najväčšou stratou a my sme to nedovolili. Milujeme naše krásne Slovensko. Do zahraničia cestujeme len občas, aby sme navštívili naše deti a vnúčatá. Sťahovanie do zahraničia nebolo a nie je našou túžbou.

Máš nejaký odkaz pre čitateľov tvojej knihy *Nádherný šok*?

Všetkým čitateľom knihy *Nádherný šok* zo srdca želám, aby ich v živote šokovala Božia láska, pretože ľudia majú v Božích očiach väčšiu cenu ako všetko bohatstvo sveta. Nech svoju identitu zakladajú na obeti Pána Ježiša na Golgote. Nech nikomu a ničomu nedovolia, aby im vzal ich skutočnú hodnotu, ktorú im vydobyl Boží Syn. Nech ho denne poznávajú na stránkach Biblie a vo svojich osobných skúsenostiach. A nech sa tešia na jeho návrat.

Kedysi som dostala maturitné vysvedčenie s citátom: „**Hoci sme len malou kvapkou v mori, buďme takou, ktorá sfarbí oceán.**“ Šokovaní Božou láskou sfarbíme spolu ľudský oceán svojím láskyplným životom vďačnosti a obetavou službou všetkým ľuďom bez rozdielu.

Ďakujem za rozhovor. Rastislav Špalek

Katarína Kernová má magisterský titul v odbore sociálna práca. Je autorkou troch kníh pre deti a autobiografie *Nádherný šok*. V minulosti pracovala ako lektorka a motivačná rečníčka v neziskovej organizácii *Život a zdravie*, kde sa podieľala aj na organizovaní pobytov *New Start*. Je vďačná za päťdesiatročné manželstvo, päť detí a šesť vnučiek. Miluje život v celej jeho plnosti, vrátane možnosti s láskou slúžiť všetkým ľuďom bez rozdielu.

Žiť zdravo je príjemné

- ✓ **Vychutnajte si zdravé jedlo**
- ✓ **Oslobod'te sa od fajčenia**
- ✓ **Nezaťažujte sa alkoholom**
- ✓ **Majte radosť z pohybu**
- ✓ **Budujte láskyplné vzťahy**

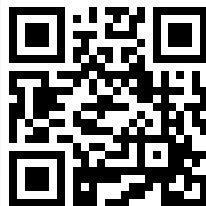
Občianske združenie Život a zdravie

- ✓ **kluby zdravia**
- ✓ **tábory zdravia**
- ✓ **výstavy zdravia**
- ✓ **kurzy varenia**
- ✓ **projekt Filipovi kamaráti**
- ✓ **pohybové aktivity**

Občianske združenie Život a zdravie je nezisková organizácia, ktorá od roku 1993 prostredníctvom činnosti dobrovoľných lektorov systematicky usmerňuje a motivuje ľudí k harmonickému životnému štýlu, ktorý je základom pre udržanie dlhodobého zdravia a vysokej kvality života.

www.zivotazdravie.sk

Odborný garant školiaceho procesu lektorov OZ Život a zdravie:
Univerzita Loma Linda Kalifornia (USA)

POMÁHAŤ MÔŽE

ADRA

naozaj KAŽDÝ

Ing. Petr Máška, absolvent Vysokej školy technickej v Prahe, spolupracuje od roku 2002 s humanitárnou organizáciou ADRA ČR. Stál pri zrode pobočky ADRA, o. p. s., v Českej Lípe (2009), kde v súčasnosti pôsobí ako koordinátor Dobrovoľníckeho centra na Českolipsku. Od roku 2020 je členom pilotného tímu Regionálneho dobrovoľníckeho centra Libereckého kraja.

Peter, mohol by si predstaviť projekt, na ktorom pracuješ v Českej Lípe?

Hneď po revolúcii sme chceli nejakým spôsobom pomáhať. Páčila sa nám práca humanitárnej organizácie ADRA, pretože robila potrebné a zmysluplné veci. Začali sme ju teda podporovať. Zapojili sme sa do rôznych zbierok, napríklad na podporu vojnou postihnutej Juhoslávie. V roku 2008, keď vypukla hospodárska kríza a okolo nás boli tisíce nezamestnaných, sme chceli pomáhať intenzívnejšie. Preto sme v marci 2009 založili pobočku ADRA v Českej Lípe.

Najprv sme sa zamerali na pomoc rodinám postihnutým stratou zamestnania.

Od začiatku sme chceli mať aj profesionálnu oporu, preto sme nadviazali spoluprácu s úradom práce a s Poradenským centrom pre finančnú tieseň v Prahe, ktoré je ako jediné financované priamo bankami. Koncom roka 2009 sme zriadili aj dobrovoľnícke centrum. V roku 2010 prišlo Ministerstvo vnútra s projektom regionálnych centier pre integráciu cudzincov a oslovilo nás, aby sme im pomohli zorganizovať kurzy českého jazyka. Vďaka tomu na našej pobočke ADRA prebiehali desať rokov kurzy českého jazyka. V jednom období sme mali dokonca 8 učiteľov češtiny v dvoch mestách. Potom sa k tomu logicky pridalo právne a sociálne poradenstvo pre cudzincov, ktoré zabezpečovalo Centrum na podporu cudzincov pri Ministerstve vnútra.

Prečo ste sa pustili do takejto činnosti?

Reagovali sme na krízu okolo nás a snažili sa ľuďom pomôcť. Pomáhali sme im s vybavovaním korešpondencie s veriteľmi, so splátkovými kalendármi a neskôr s oddĺžením alebo osobným bankrotom. Nikdy sme ne-

**PATRÍME MEDZI
NAJŠTEDREJŠIE
NÁRODY V EURÓPE
I NA SVETE.**

ponúkali priamu finančnú pomoc, aj keď nás o ňu ľudia žiadali. Usporiadali sme niekoľko benefičných koncertov a výťažok z nich sme venovali na podporu ľudí v núdzi. Dnes v tejto oblasti spolupracujeme s Nadáciou ADRA, s ktorou organizujeme verejné zbierky pre rodiny v hmotnej núdzi.

Zareagovali sme aj na vlnu utečencov z Ukrajiny. Poskytujeme informačné služby pre Ukrajincov a organizujeme dva kurzy českého jazyka v Českej Lípe a dva v Zákupoch. Vďaka spolupráci s Úradom práce ponúkame aj špeciálnu ponuku práce pre Ukrajincov.

Je to veľa práce a pravdepodobne aj mnoho starostí. Kde na to beriete motiváciu?

Naša motivácia je založená na kresťanských princípoch pomoci bližným v núdzi. Preto ako základňu pre pomoc využívame zbor Cirkvi adventistov siedmeho dňa v Českej Lípe, ktorý nás tiež od začiatku finančne podporuje.

Pomohli ste mnohým ľuďom. Nie ste unavení?

V tomto smere zostáva všetko tak, ako bolo na začiatku. Túžba pomáhať je tu stále. Myslim si, že v tom je sila kresťanstva. Dnes

som naozaj rád, že naše trinásťročné skúsenosti môžeme zúročiť pri pomoci ukrajinským utečencom. Sme súčasťou krízového štábu mesta Česká Lípa. Keďže naše aktivity sa vďaka dobrovoľníctvu v sociálnych zariadeniach a domácnostiach čoskoro rozšírili po celom okrese, pôsobíme prakticky vo všetkých väčších mestách na Českolipsku. Od roku 2017 sa naše aktivity rozšírili do celého Libereckého kraja, kde sme organizovali odovzdávanie cien Křesadlo pre dobrovoľníkov z rôznych oblastí – od dobrovoľníkov hasičov až po dobrovoľníkov v oblasti ekológie a kultúry pre celý Liberecký kraj. Od roku 2018 úzko spolupracujeme s novovzniknutou pobočkou ADRA v Liberci, s ktorou práve dokončujeme pilotný projekt Regionálneho dobrovoľníckeho centra Libereckého kraja. Keď porovnam, ako ADRA fungovala pred 13 rokmi a ako funguje teraz, vidím obrovský pokrok.

Počítali ste na začiatku s tým, že to bude „beh“ na taký dlhý čas?

Myslím, že áno. Od začiatku sme vedeli, že to bude na mnoho rokov. Samozrejme, boli chvíle, keď sme rozmýšľali, čo ďalej. Ale vždy sa objavila nová výzva, nová príležitosť pomáhať. Prišla pandémia koronavírusu a potom vojna na Ukrajine. A teraz, pravdupovediac, nevieme, čo skôr. Ukrajinským utečencom vyplácame finančnú podporu, hľadáme im ubytovanie a prácu a poskytujeme im sprievod na úrady a k lekárom. Je toho veľa, čo sa dá robiť. Okrem toho, ako špecialitu, v tomto roku uvádzame do prevádzky elektrorikšu, ktorá bude slúžiť klientom troch sociálnych zariadení v Českej Lípe.

Je niečo, čo ťa na tejto službe a pomoci druhým prekvapilo alebo stále prekvapuje?

Napriek všetkým negatívnym skúsenostiam ma stále prekvapuje a udivuje, že patríme medzi najštedrejšie národy v Európe i na svete. Vidíme to aj v pomoci ukrajinským utečencom. Prekvapuje ma aj to, že vždy, keď zverejníme výzvu, prihlásia sa nám noví dobrovoľníci ochotní pomáhať. Aktuálne máme 60 dlhodobých dobrovoľníkov, ktorí pomáhajú v sociálnych a zdravotníckych zariadeniach a domácnostiach, 10 dobrovoľníkov, ktorí pomáhajú ukrajinským utečencom, 3 dobrovoľníkov na ríkšu – a hlásia sa ďalší.

Utkveli ti v pamäti príbehy niektorých ľudí?

Spomínam si na osobný bankrot zdravotnej sestry s dvoma maloletými deťmi, ktorú

podviedol jej sused (ručila za pôžičku, ktorú nesplácal). Dlh bol vyše pol milióna českých korún, splácanie trvalo 5 rokov a potom sa podarilo všetko ukončiť. Bol som rád, že sme mohli pomôcť. Pani už na tom bola psychicky veľmi zle, pretože banka predala dlh do Írska a s novými správcami dlhu sa nedalo komunikovať. Nakoniec sa všetko podarilo úspešne uzavrieť.

Spomínam si aj na starších manželov, pre ktorých sme riešili osobný bankrot (máme množstvo prípadov, keď seniori pomáhajú mladšej generácii a potom sa sami dostanú do dlhovej pasce) v situácii, keď už bola vyhlásená exekúcia pre dlhy vo výške 250 000 Kč. Vďaka asistencii našej pracovníčky na exekútorskom súde v Liberci manželia splácali dlh 5 rokov a po opätovnom súdnom konaní mohol byť pre nich prípad úspešne uzavretý.

Moja posledná otázka je iná. Čo by mali ľudia robiť, aby nepotrebovali vaše služby?

To je zvláštna otázka. Pokiaľ ide o naše Informačné centrum pre rodiny vo finančnej tiesni, tak je to možno zdanlivo jednoduchšie – ľudia by mali žiť zodpovedne, neutrácať za zbytočnosti a snažiť sa vytvoriť si finančnú rezervu. Ľudia by sa mali snažiť nežiť na dlh, pretože v živote prichádzajú nečakané situácie, ako napríklad strata zamestnania, úraz, choroba, ktoré úplne narušia vaše plány a výpočty a znemožnia plnenie týchto finančných záväzkov.

Je veľmi dôležité dbať na vzájomné vzťahy, aby sme neboli sami, mali priateľov, rodinu a nemuseli sa rozvádzať. Pretože v jednote je sila. Každý rozpad vzťahu a každý

JE VEĽMI DÔLEŽITÉ DBAŤ NA VZÁJOMNÉ VZŤAHY, ABY SME NEBOLI SAMI, MALI PRIATEĽOV, RODINU A NEMUSELI SA ROZVÁDZAŤ. PRETOŽE V JEDNOTE JE SILA.

rozvod túto jednotu oslabuje. Medzi našich najčastejších klientov patria opustené matky s deťmi. V dobrovoľníckom centre pomáhame, aby ľudia doma a v sociálnych zariadeniach neboli sami. Práve tam vidíme, ako je potrebné dbať o vzťahy, v rodinách držať spolu a nezištne sa milovať. A ak je to možné, zaistiť v starobe pomoc doma, v prostredí, na ktoré sú ľudia zvyknutí.

Vďaka finančným príspevkom na starostlivosť a rozširujúcej sa sieti sociálnych služieb existuje dnes veľa možností. Ak musí byť senior v sociálnom zariadení, nemal by sa ocitnúť v úplnej spoločenskej izolácii; mal by vnímať, že stále patrí do svojej rodiny. Na ukrajinských utečencoch vidíme, aké hrozné je prísť o strechu nad hlavou, utiecť, aby ste si zachránili holý život. Ešte ťažšie je stratiť rodinu, blízkych priateľov a dôverné vzťahy. Preto sa dobrovoľne nevzdávajme blízkych vzťahov; práve ony nás totiž môžu urobiť skutočne šťastnými.

Ďakujem za rozhovor. Jan Libotovský

K ZEMI HLAĎ

V roku 2021 dala spoločnosť Netflix svojim divákom vianočný darček v podobe satirickej tragikomédie „K zemi hľad“ (v origináli „Don’t look up“). Film sa takmer okamžite stal senzáciou a najsledovanejším titulom Netflixu počas vianočných sviatkov. Film získal štyri nominácie na Zlatý glóbus a šesť nominácií na Critics’ Choice Award.

K popularite filmu určite prispelo aj hviezdne obsadenie na čele s Leonardom DiCapriom, Cate Blanchettovou, Meryl Streepovou a Jeniffer Lawrenceovou. Hlavnou devízou filmu je jeho aktuálnosť, hlboký vhľad do myslenia súčasného človeka ovplyvneného sociálnymi sieťami, fakenews (falošné správy), túžbou po senzáciách a politickým populizmom (snaha politikov zapáčiť sa ľuďom tým, že ponúkajú „jednoduché“ riešenia zložitých problémov).

Zápletko filmu nie je originálne. Dvaja vedci – Dr. Mindy (DiCaprio) a doktorandka Dibiasky (Lawrenceová) – zistia, že o šesť mesiacov narazí do Zeme kométa, ktorá zni-

čí väčšinu života. Podarí sa ľudstvu zmobilizovať sily a odvrátiť hroziacu katastrofu? Hoci k tomu hlavná zápletko nabáda, dej nie je heroický ani patetický, ako sme zvyknutí z amerických filmov s podobnou tematikou (napr. Armageddon alebo Drvivý dopad). Úplne v duchu postmodernity je téma spracovaná s humorom, zveličovaním a vysokou mierou cynizmu, no vyhýba sa bezbrehému a lacnému nihilizmu (nič nemá zmysel). Práve toto postmoderné poňatie témy posilňuje niektoré ústredné témy filmu: 1. Je dnešná (západná) spoločnosť ochotná pri-

pustiť existenciu pravdy? Sme ochotní opustiť naše umelo vytvorené svety a čeliť nepríjemnej realite? A ak je to potrebné, sme schopní a ochotní niečo obetovať, niečoho sa zriecť? 2. Má v bláznivom svete ešte niečo skutočnú hodnotu?

Vo filme hrá ústrednú úlohu téma pravdy a jej význam. Hlavné postavy chcú varovať svet. Preto opustia svet „normálnosti“ a exaktnej vedy, kde sú meradlá pravdy jasne definované, a vstúpia do bizarného sveta politiky a šoubiznisu, kde je pravda akási „tekutá“ a relatívna, možno až urážlivá a odpudzujúca. V tomto svete sa pravda meria podľa toho, či je užitočná na dosiahnutie vlastných cieľov, získanie moci, peňazí alebo popularity. Ako taká musí čakať v rade za inými „dôležitými“, zaujímavými alebo zábavnými informáciami a udalosťami. Pravda nesmie narúšať naše myšlienkové vzorce, naše vlastné plány a predstavy o svete a o nás samých. Preto je potrebné pravdu „skrotiť“ a prispôsobiť nášmu povrchnému vnímaniu

reality. Akýmsi vyvrcholením tohto postoja k pravde je kampaň americkej prezidentky (M. Streepová) s názvom „Don't look up“ (Nepozerať hore), podľa ktorej bol pomenovaný celý film. Cieľom tejto kampane (ktorá zámerne pripomína mítingy Donalda Trumpa a jeho voličov) je odvrátiť pozornosť občanov od nepríjemnej pravdy – blížiacej sa

AK ČLOVEK NEVIE O SVOJEJ VIERE A NEDOKÁŽE O NEJ POCHYBOVAŤ, ZVYČAJNE ANI NEDOKÁŽE ROZLIŠIŤ, KDE SA JEHO VIERA KONČÍ A ZAČÍNA.

kométy a konca sveta. Podobne ako mnohí súčasní populisti, aj prezidentka využíva tento problém na rozdelenie spoločnosti, aby získala politické body.

Podobne bizarne a komicky pôsobi aj protikampaň „Just look up“ (Jednoducho sa pozri hore), ktorá sa naopak snaží upriamiť pozornosť na blížiacu sa katastrofu. V strete týchto dvoch kampaní akoby sa stretávali dva svety – starý svet modernizmu s jasne definovanými hodnotami a vopred určenou pravdou (kampaň „Don't look up“) a nový svet postmodernizmu („Just look up“), v ktorom sa ľudia naivne rozplývajú nad svojimi ušľachtilými pocitmi a túžbou urobiť svet lepším. Ukazuje sa však, že oba pohľady na svet sú povrchné a márne. Pravda (realita) totiž neberie do úvahy naše túžby, fantáziu ani myšlienkové a sociálne bubliny, do ktorých sa uzatvárame pre vlastné pohodlie a pocit spolupatričnosti. Pravdu nezaujímajú lajky, dobre vymyslené vtipy a mémy, krásne piesne, zosmiešňovanie názorových oponentov, politické gestá a dômyselne vymyslené argumenty. Pravda sa vo filme blíži k našej Zemi so strojovou presnosťou bez ohľadu na to, čo si o tom ľudia myslia.

Na odvrátenie katastrofy je potrebné využiť všetky dostupné prostriedky na odklonenie dráhy kométy. Tomu však bránia

niektorí priemyselní magnáti, ktorí chcú koméту využiť ako zdroj vzácnych nerastných surovín. Amerika by tak nebola závislá od dovozu drahých kovov. Hlavní predstavitelia sa zúfalo snažia priviesť spoločnosť k jedinej správnej reakcii na hroziacu katastrofu – strachu, ktorý by spoločnosť prebudil z driemot a podnietil k činom. Musia však neustále bojovať s nástrahami všadeprítomného „blatistého myslenia“, ktoré spoločnosť paralyzuje.

Príbeh o kométe a Zemi je vlastne podobnosťou opisujúcim súčasné globálne problémy. Film ukazuje, aký postoj má ľudstvo k týmto problémom (už len preto, že kométy neobsahujú veľa vzácnych kovov, na rozdiel od asteroidov, o ktorých ekonomickým využitím sa dnes uvažuje).

Pre kresťana ponúka dej filmu niečo viac. Ukazuje, ako môže dvetisíc rokov stará viera pomôcť dnešnému svetu dostať sa k pravde. Po prvé, kresťanstvo jasne hovorí, že pravda „existuje“. Pravda nie je ľudský výmysel, nie je vecou názoru alebo preferencií. Pravda nevzniká ako výsledok dobre premyslenej argumentácie. Pravdu môžeme poznať. Ježiš hovorí: „Poznáte pravdu a pravda vás oslobodí“ (Jn 8,32). Preto som presvedčený, že pravdu by sme mali hľadať. Majster Ján Hus to vyjadril takto: „Počúvaj pravdu, hľadaj pravdu, uč sa pravde, miluj pravdu, hovor pravdu a bráň pravdu až do smrti.“

To však znamená aj to, že vedu treba brať vážne – so všetkými jej nedostatkami. Áno, veda sa rozpráva (a má sa rozprávať) s našou vierou. Veriacemu človeku to môže pomôcť „siahnúť“ na hranice vlastnej viery i hranice vedy. Práve toto napätie medzi vedou a vierou nám pomáha uvedomiť si, čo „vieme“ a čomu „veríme“. Niekedy si ľudia neuvedomujú, že niečomu „veria“, že majú nejaký svet názor, ideológiu, poradie hodnôt atď. Ak však človek nevie o svojej viere a nedokáže

o nej pochybovať, zvyčajne ani nedokáže rozlíšiť, kde sa jeho viera končí a začína, a kde sa končí a začína vedecky dokázateľná realita. Od toho je už len krôčik k tomu, aby si človek pomýlil svoje presvedčenie s realitou, čo môže mať fatálne následky, ako to jasne vidieť práve vo filme „K zemi hľad“. Nepokorná viera, ktorá sa nenechá korigovať overiteľnou skutočnosťou, sa môže zmeniť na lož. Nádherný citát o pravde a lži pochádza z pera V. A. Legasova (vedúceho vyšetrovacej komisie havárie černobyľskej elektrárne): „Ak nás pravda uráža, potom klameme a klameme, až kým nezabudneme, že nejaká pravda je. Ale ona je. Každou lžou si robíme u pravdy dlh. A dlh sa skôr či neskôr musí splatiť.“

Veľmi silnou scénou filmu je záverečná večera hlavných hrdinov. Vo svete absurdity, chaosu a zmätku nachádza skupina ľudí bezpečný prístav v kruhu rodiny a priateľov. V úprimných vzťahoch sa dotýkame niečoho, čo presahuje hranice tohto neistého sveta a dotýka sa večnosti. Dotyk „večnosti“ je vo filme umocnený neumelou, úprimnou modlitbou jedného z účastníkov večere. Súčasná a budúce krízy v nás buď prebudia hĺbku a opravdivosť, zjednotia nás a posilnia, alebo nás rozdelia, otupia a zničia. Vybrať si môžeme a MUSÍME sami. Dúfajme, že sa rozhodneme správne.

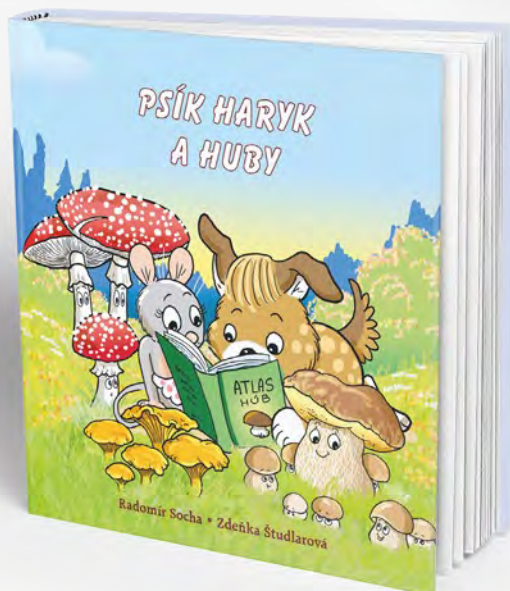

Mgr. Jiří Koun absolvoval Obchodnú akadémiu v Děčine, Teologický seminár na Sázave a teológiu a religionistiku na Husitskej teologickej fakulte Karlovej univerzity. Má dve deti Markétku (11) a Bartíka (9). Od roku 2009 je kazateľom Cirkvi adventistov siedmeho dňa.

PSÍK HARYK A HUBY

Radomír Socha, Zdeňka Študlarová

Na svojich poznávacích cestách sa psík Haryk stretne so zaujímavými hubami. Spolu s kamarátkou myškou Hryzalkou zistia aj to, či môžu jesť veвериčky jedovaté huby a či sa v lese naozaj našli zabľúdené kuriatka. Spoznajú, že v núdzi si kamaráti pomáhajú, ale tiež, že aj pri pomáhaní sa musia spýtať, či to robia správne. Krásne ilustrácie k jednotlivým príbehom naučia Haryka a Hryzalku rozpoznať najznámejšie huby a my spolu s nimi zistíme, ktoré z nich si môžeme nazbierať a zjesť. Atlas húb v druhej časti nám ponúkne podrobnejšie charakteristiky a fotky húb z našej prírody. Autor textu a odborník na huby Radomír Socha a ilustrátorka Zdeňka Študlarová pripravili knihu, ktorá deťom sprostredkuje krásu nezištnej pomoci, priateľstvo a porozumenie. Praktické informácie o hubách popritom nenásilne doplnia znalosti tiež nám dospelým.

NÁDHERNÝ ŠOK

Katarína Kernová

Až keď nás celkom jedinečným spôsobom zasiahne láska, pochopíme, čo nám v živote najviac chýbalo. Táto autobiografia je autorkinou úprimnou výpoveďou o jej životnom príbehu. Odhaľuje jej hlboké vnútorné prežívanie na ceste za zdrojom lásky a skutočného šťastia. Má potenciál inšpirovať každého, kto rovnako ako ona túži po naplnenom živote.

**Advent[®]
Orion**

Knihy vydalo Vydavateľstvo
Advent-Orion, spol. s r. o.,
Šafárikova 9, 038 61 Vrútky.
Možné objednať:
www.adventorion.sk, emailom:
objednavky@adventorion.sk
alebo telefonicky: +421918493713

META MODERNA

alebo znovu

VIDIEŤ
BUDÚCNOŠŤ

Tomáš Kábrt

Ako vlastne rozmýšľa generácia nazvaná „Y“ alebo „mileniálska“, ktorá v súčasnosti tvorí väčšinu populácie v produktívnom veku a preberá rozhodujúce zodpovednosti v našej spoločnosti? Prevláda v tejto generácii nejaké spoločné myšlienkové zameranie?

Podľa holandských kultúrnych teoretikov Timothee Vermeulena a Robina van den Akkera, autorov prelomovej eseje *Poznámky o metamodernizme*, je to cieľavedomý odpor voči cynizmu a beznádeji predchádzajúcej, takzvanej postmodernej éry. Usiluje o návrat k univerzálnym ideálom a to napriek ich zneužitiu a diskreditácii v minulosti. Autori vo svojej eseji opisujú túto novú situáciu zdanlivo protichodnými výrazmi „informovaná naivita“, „pragmatický idealizmus“ alebo „návrat budúcnosti“.

Podľa Vermeulena a van den Akkera „postmoderná kultúra spochybňovania, zosmiešňovania a znehodnocovania“ skon-

PRICHÁDZA NOVÁ
GENERÁCIA, KTORÁ
HOVORÍ: MUSÍME
DAŤ TOMU OPÄŤ
ZMYSEL, MUSÍME
DAŤ NÁŠMU
KONANIU NEJAKÝ
SMER.

čila a nahradila ju angažovanosť, nadšenie a úprimnosť, „aj keby bol ideál nedosiahnuteľný“. V „metamodernej“ spoločenskej situácii sa podľa autorov čoraz častejšie stretávame s aktivitami, ktoré vyjadrujú nádej a usilujú o úprimnosť. Ich motivácie sú úplne iné, než aké boli typické pre postmoderný prístup.

Nová podoba modernity sa prejavuje predovšetkým neustálym striedaním nadšenia a odstupu. Týmto striedaním protikladov sa metamoderna podobá romantizmu – zmyslom pre veľký príbeh života a sveta, záujmom o mystiku, tajomstvo, súcit, láskavé vzťahy, alternatívny, etickejší životný štýl a vedomým rozhodnutím pokúsiť sa oň, aj keď sa to zdá nemožné a všetky okolnosti hovoria proti. „Ich osudom je ísť k horizontu, ktorý sa neustále vzdďaľuje.“

Podľa Vermeulenovho a van den Akkerovho textu má metamoderna niektoré vonkajšie črty spoločné s postmodernou, aj keď vnútorne je s ňou v opozícii, najmä odmietaním ideologického a dogmatického fanatizmu moderny. Obom smerom je tiež blízka irónia; v metamoderne sa spája s túžbou, zatiaľ čo v postmoderne je bezhraničná, spojená s beznádejou a apatiou. Nová generácia

bez predsudkov sústreďuje pozornosť na to, čo sa nedá vyjadriť, čo je absolútne a nadprirodzené. Bezodne skeptická postmoderna sa naopak vyžíva v chladnom rozoberaní a odhaľovaní významov. Zatiaľ čo pre postmodernú generáciu dnešných bežných seniorov je celým horizontom existencie prítomnosť, metamoderní ľudia pristupujú k času novým spôsobom – vracajú sa do minulosti a hľadajú najmä do budúcnosti: „Ideálmi sa nezaoberajú preto, aby ich parodovali alebo po nich nostalgicky túžili, ale preto, aby mohli znovu zahliadnuť a prežiť budúcnosť, ktorá sa im stratila z dohľadu.“

Tim Vermeulen to vysvetľuje takto: „Prichádza nová generácia, ktorá hovorí: Musíme dať tomu opäť zmysel, musíme dať nášmu konaniu nejaký smer. Táto nová generácia začína opäť kresliť vzdialené horizonty. Vymýšľa nové spôsoby vytvárania horizontov a maľuje obrazy lepšej budúcnosti. Tieto horizonty však nemajú racio-

nálnu povahu a nevychádzajú zo skúsenosti ako horizonty 20. storočia, pretože panuje zhoda, že modernistický spôsob vytvárania horizontov je vyčerpaný. Ľudia prestali veriť vede. Pozrite sa na silu hnutia proti očkovaniu, ktoré tvrdí, že veda je nezmysel, že je skazená a skorumpovaná. Alebo na tých, ktorí veria, že Zem je plochá. Podľa nich je veda hlúposť. Alebo sa pozrite na krimidokumenty – hovoria, že systém spravodlivosti je skorumpovaný a právo nevyožiteľné. Tak sa postupne zrútili všetky systémy, podľa ktorých sme sa kedysi orientovali a overovali, čo je pravda. Dnes sú v troskách. Pracujeme s tým, čo zostalo, akoby to tak bolo, ale nemusí to tak nutne byť. Snažíme sa vydedukovať, ako by to bolo, keby to tak bolo, aká by bola budúcnosť, keby bola.“

Ani v rámci metamodernity nie sú vzťahy medzi ľuďmi prirodzene vnímané ako idyla, ale ako nový základ, na ktorom je možné a potrebné stavať. Nová generácia sa vo

NOVEJ GENERÁCII ZÁLEŽÍ NA MORÁLKE A OPRAVDIVOSTI A APELUJE NA STAROSTLIVOSŤ O DRUHÝCH A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE.

vzťahoch neustále približuje k istotám, aj keby bolo dopredu jasné, že sú nedosiahnuteľné.

Novej generácii záleží na morálke a opravdivosti a apeluje na starostlivosť o druhých a životné prostredie.

„Pomaly nám začína dochádzať, že v súvislosti s klimatickými zmenami sme niečo zanedbali a zmeškali,“ myslí si Tim Vermeulen. „Vlastne sme už pod vodou. V mnohom mi to pripomína Nietzscheho ‚Boh je mŕtvy‘ a my všetci chodíme s lampášom a hľadáme Boha. Rovnako sa pýtame, kde je tá nezničená klíma. Môže sa vrátiť? Podľa toho, čo viem od vedcov, ktorí na tom pracujú, bojujeme prehratý boj. Ale čo iné môžeme robiť? Ako napriek tomu predsa len ďalej dávať veciam nový zmysel a smer?“

Generácia metamodernistov vyrástla s vedomím, že pravda neexistuje, s nedôverou voči všetkým veľkým príbehom. A predsa cíti túžbu po oboch. Vo svojej „informovanej naivite“ chcú veriť – napriek svojmu nastaveniu. Veriť v lepší svet, ktorý v skutočnosti možno nikdy nenastane, pragmaticky a idealisticky. Ale je to naozaj také nové? Nečítame už v Biblii o viere ako o bytostnej potrebe „spoliehať sa na to, čo nevidíme“?

Tomáš Kábrt je publicista, od 80. rokov pracoval v ilegálnom tzv. samizdate, po demokratickom prevrate v novinách Deník a MF DNES. V súčasnosti opäť samostatne publikuje a venuje sa mediálnemu poradenstvu a mediácii. Študoval aj sociálnu prácu a teológiu.

László Szabó

TU STOJÍM... ALEBO UŽ NIE?

V ČOM SPOČÍVA PROBLÉM

náboženstva

„Tu stojím, inak nemôžem. Tak mi Boh pomáhaj.“ Tieto slávne slová vyslovil v 16. storočí v živote ohrozujúcej situácii nemecký reformátor Martin Luther. Vyslovil ich s istotou a vierou. V čase, keď sa cirkev snažila kontrolovať súkromný i duchovný život, rozhodol sa neposlúchať autority.

Lutherova istota bola výsledkom jeho vnútorného presvedčenia založeného na vlastnej skúsenosti s Bohom a na tom, čo objavil v Biblii. Svet si často pripomína tento pozoruhodný príbeh z minulosti. Slabne totiž optimizmus čo sa týka budúcnosti kresťanských cirkví. Čo sa stalo v spoločnosti, že mnohí stratili presvedčenie predchádzajúcich generácií?

V mnohých oblastiach života plánujeme budúcnosť na základe minulých skúseností. Zmeny v spoločnosti i v našom osobnom živote však prebiehajú oveľa rýchlejšie ako kedykoľvek predtým. Naš život sa môže

v krátkom čase radikálne zmeniť. To, čo bolo kedysi spoľahlivou skúsenosťou, sa stáva nepoužiteľné. Výrazne to prispieva k neistote v rôznych oblastiach nášho života. Pozrime sa na niektoré trendy, ktoré formujú súčasnú spoločnosť.

Štatistiky ukazujú obrovský **nárast svetovej populácie**. Svet je dnes globálne prepojený a to zmenilo našu spoločnosť. V Lutherovej dobe ľudia nevedeli o ľuďoch v iných častiach sveta. Dnes môžeme priamo nadviazať kontakt s ľuďmi z iných kontinentov. Ďalším dôsledkom globalizácie je aj **pluralizmus** v mnohých oblastiach života vrátane náboženstva. Za čias Luthera sa moslimovia, hinduisti, budhisti a mnohé ďalšie náboženstvá nachádzali vo vzdialených krajinách. Dnes môžete žiť v jednej štvrti s veriacimi všetkých týchto náboženstiev. Spolužitie je však možné len vtedy, ak spoločnosť akceptuje pluralizmus. Ako inak by mohli ľudia patriaci k rôznym kultúram a náboženstvám žiť spolu v jednom spoločenstve?

Zdá sa, že spoločnosť akceptuje aj ďalší princíp: **relativizmus**. Ide o myšlienku, že vzájomné akceptovanie viery iných je prospešné, pretože všetci sme súčasťou toho istého príbehu. V takejto spoločnosti nikto nesmie tvrdiť, že pozná správny príbeh o živote. Dnes by sa dokonca aj Luther mohol dostať do problémov so svojim „tu stojím a inak nemôžem...“

Ďalším významným trendom, ktorý formuje spoločnosť, je **urbanizácia**. Stovky miliónov ľudí opúšťajú vidiecke oblasti

VŽDY, KEĎ
POZERÁME
FILM, ZVYČAJNE
ZAŽIJEME
KRÁTKY „PRÍBEH
ZÁCHRANY“.

a sťahujú sa do mestských centier, ktoré poskytujú vedu, filozofiu, zábavu a iné služby. Sú to aktivity, ktoré sa nezaujímajú o vieru v Boha, a tak sa čas, ktorý ľudia venujú premýšľaniu o otázkach viery, radikálne skrátil.

Mohli by sme spomenúť mnoho ďalších trendov, ktoré nás formujú, napríklad **vplyv médií a individualizmus**. Určite máme dostatok dôkazov na to, aby sme dospeli k záveru, že v tomto neustále sa rozvíjajúcom a zložitom svete nám minulé skúsenosti a odveká viera veľmi nepomáhajú. Preto v tomto zmenenom kontexte ľudia hľadajú novú orientáciu.

V čom spočíva problém náboženstva?

Jednou z najdôležitejších úloh náboženskej viery je podporovať ľudí pri hľadaní odpovedí na existenciálne otázky a pri vyrovnávaní sa s neistotou ľudskej existencie. Platí to predovšetkým pre kresťanské cirkvi, pretože všetky majú spoločné biblické poverenie nasledovať milosrdný život Ježiša Krista. Potreby spoločnosti a poslanie kresťanských cirkví sú teda v zhode. Ako je potom možné, že čoraz viac ľudí nepovažuje kresťanskú vieru za dôležitú? Rastúci počet ľudí, ktorí opustili cirkev, poukazuje skôr na vážne napätie medzi cirkvou a spoločnosťou. Európa sa vyznačuje poklesom počtu členov kresťanských cirkví.

Odborníci určili tri dôvody straty religiozity zameranej na cirkve:

1. Modernizácia a zlepšenie materiálneho života. Rozvoj sociálnej starostlivosti v rôznych krajinách oslabil rolu sociálnej práce vykonávanej cirkvami. Štátne sociálne služby spĺňajú potreby väčšiny európskych spoločností.

2. Rozčarovanie z náboženstva. Ľudia stratili schopnosť prežívať Božie pôsobenie vo svojom živote. Mnohí už nie sú ochotní čakať na Božie konanie, ale chcú vziať svoj život do vlastných rúk. Sebaurčenie je pre nich dôležitejšie ako náboženské presvedčenie.

3. Dejiny kresťanských cirkví. Vzťah medzi cirkvou a spoločnosťou bol v minulosti často zatažený konfliktmi, ktoré sa prejavovali v rôznych oblastiach. Dôvod, prečo niektorí ľudia nemajú pozitívny vzťah k cirkvi, spočíva aj v tom, ako sa cirkvi správali k sebe navzájom i k jednotlivcom.

Tieto tri faktory a ďalšie aspekty vážne komplikujú hľadanie kresťanských odpovedí na otázky, ktorým dnes čelí európska spoločnosť. Nebolo by preto lepšie, keby sa všetci zriekli svojej viery? Je vôbec potrebné zaoberať sa existenciálnymi otázkami? Existujú adekvátne náhrady náboženskej viery, istoty a nádeje? Alebo by sme mali zmeniť náboženstvo či kresťanské vyznanie na niečo perspektívnejšie? Zástancovia sekularizácie takmer nepochybujú o správnych odpovediach na tieto otázky. Už teraz predpovedajú úplný zánik náboženstva a očakávajú obrat k nenáboženským hodnotám. Historický vývoj spoločnosti však neraz pre-

kvapí a výskumy európskych trendov odhaľujú nečakané skutočnosti.

Túžba po náboženstve?

Sekularizácia neznamená stratu zmyslu náboženstva. Naša túžba po zmysle, spolupatričnosti, užitočnosti a praktickej spiritualite si stále vyžaduje pravdivé odpovede. Dnes si však môžeme slobodnejšie vybrať, kde a ako chceme uspokojiť svoje túžby. Globalizovaná spoločnosť nám poskytuje nespočetné možnosti a príležitosti. Zdá sa však, že náš život je príliš krátky na to, aby sme všetko vyskúšali a potom porovnali a cielene sa rozhodli o nasmerovaní nášho života. Individualistické hľadanie zmyslu života nie je uspokojené súčasnou ponukou cirkví, a tak cirkvi ďalej strácajú členov.

V našej konzumne orientovanej spoločnosti sa naše túžby a želania riadia pes-

trou ponukou mnohých poskytovateľov. To všetko môže viesť k tomu, že nepoznáme prekvapujúci faktor, ktorý prispieva k ich úspechu: rozsiahle využívanie náboženských prvkov v médiách a marketingu. Svoj výskum o neviditeľnom náboženstve podprahového marketingu publikoval Bojan Godina na Univerzite v Heidelbergu. Dospel k záveru, že hlboko v našom srdci sa skrývajú túžby, želania a pocity. Túžime po transcendentnej identite a sme presvedčení, že musíme byť jedineční. Ľudia dúfajú, že niekto objaví ich jedinečnosť a ocení ju. Túžime po dokonalosti v láske, vytrvalosti, zručnosti, sile a добрote. Potrebujeme ich, pretože náš svet nie je dokonalý a často ani náš život alebo veci okolo nás nie sú dokonalé.

Preto túžime po niečom, čo nás presahuje. Dúfame, že niekto zasiahne a zmení našu situáciu k lepšiemu. Všetky tieto ľudské túžby sa objavujú vo filmoch a marketingových kampaniach vôkol nás. Vždy, keď pozeraťme film, zvyčajne zažijeme krátky „príbeh záchrany“. Vidíme hlavných hrdinov, ktorí sú schopní veľkej lásky, vytrvalosti a obetavosti. Po prežití šťastného konca sa tešíme

V BIBLIÍ MÔŽEME
OBJAVIŤ
FASCINUJÚCI
PRÍBEH LÁSKY,
V KTOROM HRÁ
HLAVNÚ ÚLOHU
NÁŠ STVORITEĽ
A ZÁCHRANCA.

z pocitu spokojnosti, ktorý si prenášame do svojho každodenného života.

Naše náboženské túžby využívajú aj obchodníci na obchodné účely. Výskum ukazuje prekvapivé trendy aj v najsekulárnejších krajinách. Podľa sociologických údajov je Česká republika v súčasnosti vnímaná ako jedna z najmenej náboženských krajín na svete – viac ako 80 percent obyvateľov sa neidentifikuje so žiadnou cirkvou, ale zároveň sú otvorení netradičným a necirkevným formám transcencie. Áno, stále v nás pretrváva túžba po istote v oblasti nadprirodzena. Čo môžeme urobiť, aby bola táto túžba uspokojená?

Zjavenie je základom pravého náboženstva

Neexistuje vedecká zhoda na tom, čo je presne náboženstvo. Môžeme však povedať, že náboženstvo je sociálno-kultúrny systém obsahujúci príbehy, ktorým treba veriť. Okrem toho stanovuje morálne zásady a správanie, teda svetonázor a súbor etic-

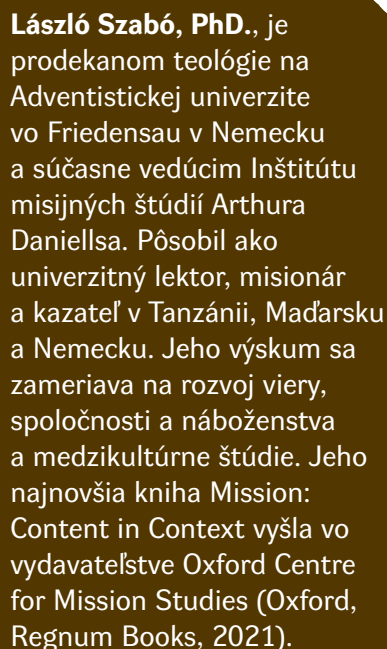
kých princípov. Stručne povedané, náboženstvo je prostriedok, ktorým ľudia opisujú nadprirodzeno a následne k nemu podľa toho pristupujú.

Medzi tisíckami rôznych náboženstiev, ktoré dnes existujú vo svete, sa kresťanstvo uberá úplne inou cestou. Zatiaľ čo iné náboženstvá sa zvyčajne zaoberajú tým, ako sa priblížiť a pristupovať k nadprirodzenu, v kresťanstve je to inak.

V samom jadre kresťanstva nachádzame Boha, ktorý v osobe Ježiša Krista zjavuje sám seba. Boh neočakáva, že sa k nemu ľudia priblížia. Jeho láska a súcit ho viedli k mimoriadnym činom, ktoré zmenili dejiny ľudstva. Sám Boh sa stal človekom, prišiel do nášho sveta a zjavil sa prostredníctvom Ježiša Krista. Preto je biblický príbeh medzi ostatnými náboženstvami jedinečný. Život bez Božieho zjavenia končí v pálčivej neistote. To, čo ľudia nedokážu, urobil Boh zo svojej lásky a starostlivosti o ľudí, aby skoncoval s tým, čo sa stalo. Stal sa človekom a zjavil svoju prirodzenosť, láskavosť a moc. V skutočnosti tým poskytol všetko, čo ľudia potrebujú, aby dosiahli neotrasiteľnú istotu – prostredníctvom spojenia s ním.

V Biblii a v dejinách sveta vidíme množstvo dôkazov o zmene života tých, ktorí uverili v Boha. Pred Ježišovým vzkriesením boli jeho učeníci plní strachu a neistoty. Dokonca zo strachu utiekli a skryli sa. Čo sa stalo, že sa nakoniec stali hrdinami svetových dejín? Zmŕtvychvstalý Mesiáš sa im zjavil vo svojej moci.

Od samého začiatku sa Boh vždy zjavoval tým, ktorí ho hľadali. Ježiš to potvrdzuje slovami: „Proste a dostanete, hľadajte a nájdete, klopte a otvorí sa vám. Ved' každý, kto prosí, dostáva, kto hľadá, nachádza, a tomu, kto klope, sa otvorí“ (Mt 7,7.8). Boh sľubuje, že ho nájdeme, ak ho budeme hľadať celým srdcom (Jer 29,13). Objavujme Božie zjavenie v prírode, v dejinách, vo svojom životnom príbehu, v priateľstve, v skúsenostiach tých, ktorí veria v Boha. Avšak najhlbším zdrojom, kde sa Boh predstavuje, je Božie slovo, Biblia. V Biblii môžeme objaviť fascinujúci príbeh lásky, v ktorom hrá hlavnú úlohu náš Stvoriteľ a Záchranca. Keď budeme hľadať, čo pre nás Boh urobil, budeme prekvapení, že aj v tomto neistom svete budeme prežívať stále silnejšiu a neochvejnú istotu.

László Szabó, PhD., je prodekanom teológie na Adventistickej univerzite vo Friedensau v Nemecku a súčasne vedúcim Inštitútu misijných štúdií Arthura Daniellsa. Pôsobil ako univerzitný lektor, misionár a kazateľ v Tanzánii, Maďarsku a Nemecku. Jeho výskum sa zameriava na rozvoj viery, spoločnosti a náboženstva a medzikultúrne štúdie. Jeho najnovšia kniha *Mission: Content in Context* vyšla vo vydavateľstve Oxford Centre for Mission Studies (Oxford, Regnum Books, 2021).

Prípád **NEISTOTY** a **NEJEDNOZNAČNOSTI**

Bola som trochu nervózna. Druhý semester som študovala všeobecnú chémiu a pocit, že nerobím správne, ma znervózňoval. V tínedžerskom veku som písala texty o umení a hrala klasickú hudbu. Aj na univerzite som študovala hudbu a štúdium som ukončila bakalárskym titulom (tým som sa šikovne vyhla všetkým „vážnym“ vedám).

Keď som sa ako 30-ročná rozhodla vrátiť do školy a získať magisterský titul v oblasti prírodných vied, musela som absolvovať všetky vedecké kurzy, ktorým som sa predtým tak dôkladne vyhýbala. Znamenalo to čeliť všetkým „neprijemným pocitom“ z toho, že nerobím správne. Aj keď som prvý semester skončila celkom úspešne, stále som mala dojem, že všeobecná chémia nie je pre mňa.

Aby toho nebolo málo, moje pocity umocňovalo porovnávanie vedy a viery. Keďže som veriaca, mala som mylnú predstavu – podobne ako mnoho ďalších ľudí –, že viera je v rozpore s vedou. Vážne som uvažovala, či si pri vedeckom bádání človek môže zachovať ozajstnú vieru. Takéto myšlienky vírili mojou hlavou počas prvého dňa vyučovania.

MYLNE
SOM SA
DOMNIEVALA,
ŽE VIERA JE
V ROZPORE
S VEDOU.

Keď prišla profesorka, hneď sa pustila do práce. Predstavila učebné osnovy a potom povedala niečo, čo síce ona sama nepovažovala za dôležité, ale vo mne to spustilo zásadnú osobnú premenu môjho vzťahu k štúdiu vedy. Povedala toto:

„Počas tohto semestra sa budeme venovať aj témam, ktorým niektorí z vás možno nebudú úplne rozumieť. Nieкто si možno uvedomí, že to, o čom hovoríme, celkom neseďí. Keď si to uvedomíte, v mysli sa vám vynoria otázky. Príďte za mnou a budete chcieť odpovede. Hneď na začiatku vám preto chcem povedať: Keď v sebe objavíte neistotu a pochybnosti, zostaňte pokojní.“

Šokovalo ma to. Vždy som predpokládala, že veda rovná sa logické uvažovanie a fakty. Nenapadlo mi, že aj vo vede je priestor pre neistotu a nejednoznačnosť.

Nielen konkrétne fakty a dôkazy

V tej chvíli som prežila premenu. Prestala som byť vonkajším pozorovateľom, ktorý vedeckú prácu len sleduje, a stala som sa priamym účastníkom, ktorý kladie zvedavé otázky. Celý život som sa mylne domnievala, že veda je len pre tých, ktorí sa zaoberajú konkrétnymi faktami a dôkazmi. Vedecské poznatky však nie sú len o tom. Veda

nám pomáha klásť zvedavé otázky, hľadať, testovať a (ak máte šťastie) získať dostatok dôkazov na podporu skúmanej hypotézy. V tomto procese je viac nejasností, než som predpokladala.

Ochota mojej profesorky hovoriť o neistote vzbudila moju zvedavosť. Zároveň to bola pre mňa pozvánka, aby som sa medzi vedecky zmýšľajúcimi ľuďmi cítila ako doma. Profesorka mi dala najavo, že moje otázky a pochybnosti sú v poriadku. Veda nie je len pre tých, ktorí už poznajú odpovede. Je to skôr miesto pre ľudí, ktorí si kladú otázky a dokážu žiť aj s neistotou a pochybnosťami.

Neistota je v poriadku

Väčšina z nás nemá rada neistotu. Nie je nám prirodzené položiť otázku a nechať ju bez odpovede. Konkrétne pravidlá a presvedčenia nám poskytujú pocit istoty a bezpečia. Myslím si, že čím vyspelejšia je civi-

VEDA NÁM TIEŽ
POMÁHA KLÁŠŤ
ZVEDAVÉ OTÁZKY,
HĽADAŤ, TESTOVAŤ
A ZÍSKAVAŤ
DOSTATOK
DÔKAZOV NA
PODPORU
SKÚMANEJ
HYPOTÉZY.

lizácia, tým väčším problémom sa pre ňu stáva nejednoznačnosť.

V tejto oblasti majú veda, viera a politika veľa spoločného. Často vyhlasujeme, že „Biblia to jasne hovorí“. Hovoríme to s rovnakou istotou, s akou povieme, že „veda to dokázala“ alebo že to „máme pod kontrolou“. V prírode sú niektoré veci často tak trochu *na rozhraní*, keď musíme *rozlišovať jemné rozdiely* (súmrak, svitanie, obožživelníky, hermafrodity). Väčšina z nás však o týchto rozdieloch nedokáže ani minútu diskutovať s priateľmi, spolupracovníkmi alebo na rodinných stretnutiach. Nehovoriac o komentároch na sociálnych sieťach.

Chápem, prečo sa strácame v hádkach o absolútnu realitu. Náuka a princípy sú dôležité – najst zhodu alebo konsenzus svedčí nielen o múdrosti, ale zároveň kultivuje spoločenstvo tých, ktorí sa zhodnú. Navyše to pomáha určiť pravidlá a prax. V posledných rokoch pozorujem znepokojujúco klesajúcu úroveň takejto spoločenskej komunikácie.

DAR NEISTOTY A NEJEDNOZNAČNOSTI MA PRIVIEDOL DO SPOLOČENSTVA ĽUDÍ ZAOBERAJÚCICH SA VEDOU.

Preto si kladiem otázku, či v našom hľadaní istoty ide naozaj vždy o pravdu. Bránime sa neistote kvôli našej potrebe istoty? V mojom prípade to bol práve dar neistoty a nejednoznačnosti, ktorý ma priviedol do spoločenstva ľudí zaoberajúcich sa vedou. Čoraz viac zisťujem, že takáto otvorenosť mi chýba u mojich blízkych, známych, v spoločnosti i v cirkvi. Existuje vôbec nejaký dôvod, prečo prijať neistotu?

Neistota núti hľadať

Hoci neistotu nemáme radi, pocit istoty nás často vedie k tomu, že si prestávame klásť otázky. V tejto chvíli musím citovať biblický text z Matúšovho evanjelia, ktorý hovorí: „*Proste a bude vám dané, hľadajte a nájdete, klopte a bude vám otvorené.*“ Hoci tieto slovesá často interpretujeme, ako keby šlo o jednorazovú činnosť (prosiť, vyhľadať, zaklopať), rozkazovací spôsob týchto slovíec v novozmluvnej gréčtine by bolo lepšie preložiť vo význame nepretržitého pýtania sa, hľadania a klopania. Čo ak si totiž budeme svojimi istotami a odpoveďami takí istí, že sa prestaneme pýtať?

Tento biblický text mi hovorí, že je v poriadku, keď mám veľa nejasností. Nenabáda nás, aby sme len prosili, hľadali alebo klopa-

li, ale vedie nás k tomu, aby sme stále prosili, hľadali a klopali. K tomu nás však nevedie pocit vlastnej istoty.

Nájsť to, čo skutočne potrebujeme

Za jeden z najfrustrujúcejších a zároveň najfantastickejších aspektov Biblie považujem to, keď v nej ľudia položia Bohu zdánlivo logickú otázku a Boh im odpovie niečo, čo s danou témou vôbec nesúvisí. Napríklad v 21. kapitole Jánovho evanjelia je príbeh o tom, ako sa Peter stretol s Ježišom na brehu jazera. Peter sa Ježiša spýtal: „Pane, čo sa s ním stane?“ (Myslel na apoštola Jána.) Ježiš mu v odpovedi nepovedal o Jánovi vôbec nič. Namiesto toho mu dal dvojznačnú odpoveď, v ktorej mu vlastne povedal: „O Jána sa nestaraj. Ty ma nasleduj.“ V Biblii, a najmä v evanjeliách, sa často stretávame s tým, že Ježiš nedáva priamu odpoveď na položenú otázku, ale jeho odpoveď reaguje na hlbšie potreby pýtajúceho sa. Ježiš vedel, že Peter sa nepotrebuje zaoberať Jánom. Potreboval sa zamyslieť nad svojím osobným vzťahom k Ježišovi a ostatným ľuďom.

V mojom živote viery sa stále znova vynárali rôzne otázky. Domnievala som sa, že na ne musím poznať odpoveď. Ale to nie je to, čo nevyhnutne potrebujem. V skutočnosti často hľadám spojenie, spolupatričnosť a uistenie, že niekto ma má rád. Hoci priama odpoveď ma môže v danom momente uspokojiť, často sa stáva, že nejednoznačná odpoveď ma skôr privedie k tomu, čo naozaj potrebujem – k dôvere a uisteniu.

Neistota môže prehýbiť našu vieru

Mnohí z nás vnímajú neistotu ako niečo zlé. Keď o niekom povieme, že je neveriaci Tomáš, určite to nie je kompliment. Keď si však spomeniem na chvíle, keď som bola Ježišovi najbližšie, vždy sa to začalo váhaním, obavami a nezodpovedanými otázkami. Moja viera sa často posilňuje práve v čase neistoty.

V Biblii je zaznamenaný príbeh, v ktorom Ježiš, chodiac po hladine jazera, vyzve svojho prekvapeného nasledovníka Petra, aby vystúpil z člna a po vode prišiel k nemu. Peter poslúchol a vykročil do neistoty. Vodná hladina rozhodne nepripomína pevnú zem pod nohami; skôr veľmi neisté miesto. Podľa starovekého rozprávania sa Peter po niekoľkých krokoch na hladine zľakol, začal sa ponárať a volať na Ježiša, aby mu pomohol a zachránil ho. Ježiš ho okamžite vytiahol a vyzval, aby mu viac dôveroval. Keby neexistovala neistota, neexistovala by ani skutočná viera. Keby mal Peter istotu, že môže zázračne chodiť po vode, nepotreboval by vieru. Spisovateľka Anne Lamottová

napísala: „Protikladom viery nie sú pochybnosti, ale sebaistota. Neistota bola často počiatočným impulzom pre rast mojej viery.“

V súvislosti s tým Ježiš povedal: „Blahoslavení, ktorí nevideli, a uverili.“ (Jn 20,29) Inými slovami, blahoslavení sú tí, ktorí veria napriek tomu (alebo skôr práve preto), že sa uspokojili s neistotou.

Som presvedčená, že naša snaha získať istotu má zmysel. To neznamena, že absolútne hodnoty sú zlé. Naša túžba po absolútnych hodnotách však často nie je motivovaná túžbou po pravde, ale skôr túžbou cítiť sa bezpečne, pretože máme pravdu. Postoje, ktoré vytvárajú deliace steny medzi tými, ktorí sú vo vnútri, a tými, ktorí sú vonku, nám nedávajú priestor na hľadanie.

V otázke viery nás Ježiš vyzýva k tomu, aby sme pri hľadaní istoty pamätali na to, že „viera je zárukou toho, v čo dúfame“ (Heb 11, 1). Najlepšie to možno sledovať na veciach, ktoré nie sú zjavné – nevidíme ich nikde vôkol nás. Tieto jemné odtiene (nejednoznačnosť, otázky, pochybnosti a neistota) ani zďaleka nie sú prejavom umierajúcej viery, ale práve miestom, kde sa naša viera prejavuje silnejšie.

MOJA VIERA SA
ČASTO POSILŇUJE
PRÁVE V ČASE
NEISTOTY.

Naša ochota prijať neistotu pomáha našej vlastnej viere; zároveň pozýva ostatných, aby sa k nám pridali so svojou vlastnou skúsenosťou viery. Ako som kedysi zistila v univerzitnej posluchárni, ani cirkev by nemala byť miestom len pre ľudí, ktorí sa riadia vopred pripravenými odpoveďami. Skôr by mala poskytnúť priestor pre tých, ktorí hľadajú a kladú otázky.

Mnohých z nás niekedy zaskočia okamihy, keď sa nám nedarí a veci nejdú podľa našich predstáv a plánov. Keď sa tak stane, uspokojme sa s neistotou. Vykročme do neistoty s dôverou v Boha. Podobne ako Peter. Namiesto toho, aby sme sa takýchto situácií báli, môžeme naopak zistiť, že naša viera uprostred neistoty rastie najviac. To je pozvanie pre všetkých, ktorí hľadajú.

Elle Berryová je spisovateľka a odborníčka na výživu na severozápadnom pobreží USA. Bloguje na stránke ChasingWhippoorwills.com.

AKO ROZPOZNAŤ RIZIKO, VYHODNOTIŤ HO A ŽIŤ S NÍM

ZARISKUJ

(úryvok z knihy)

Nikto si nemyslí, že zmrzlina predstavuje pre deti veľké riziko. No zmrzlinárske auto, ktoré zrazilo štvorročnú Bo-Bo Valentínu, keď vybehla na ulicu, ohrozilo jej mladý život. Prvýkrát som ju uvidel v pondelok skoro ráno. Víkend preležala v bezvedomí na jednotke intenzívnej starostlivosti napojená na monitor vnútrolebečného tlaku. Jeden z prítomných zhrnul jej prípad slovami: „Nie je načase vzdať sa jej? Veď reaguje už len zreničkami.“ Jej zreničky stále reagovali na svetlo, ale inak stratila aj tých pár funkcií, cieľavedomých pohybov a reakcií na podnety, ktoré mala, keď ju priviezli na pohotovosť.

Skôr ako som zareagoval na poznámku tohto človeka, sklonil som sa nad Bo-Bo a jemne jej zdvihol viečka. Jej zreničky boli nemenné a rozšírené. „Myslel som si, že ste hovorili, že zreničky stále reagujú,“ povedal som mu.

„Ešte pred chvíľou to tak bolo,“ trval na svojom.

„Takže mi chcete povedať, že sa jej rozšírili práve teraz?“

„Musí to byť tak!“

Ak to tak bolo, znamenalo to, že sa práve deje niečo vážne a my musíme okamžite zasiahnuť, aby sme zabránili ďalším komplikáciám. „Zavolajte na operačnú sálu,“ povedal som sestre. „Povedzte im, že sme na ceste. Pohotovosť štyri plus!“

Všetko sa zrazu dalo do pohybu. Dva-ja ošetrovatelia schmatli posteľ s Bo-Bo a takmer behom ju tlačili po chodbe. Cestou na operačnú sálu som natrafil na ďalšieho neurochirurga. Bol to starší kolega, ktorého som si veľmi vážil, pretože sa snažil zachrániť čo najviac obetí úrazov.

Kým personál pripravoval operačnú sálu, vysvetlil som, čo sa stalo a čo plánujem urobiť.

„Nerob to, len strácaš čas,“ povedal, otočil sa a odišiel.

Jeho odpoveď ma zaskočila, ale nedal som sa odradiť. Nebol čas. Bo-Bo stále žila a my sme mali šancu, aj keď malú, zachrániť jej život. Svoje rozhodnutie som neprehodnotil. Tak či tak som sa chystal na operáciu.

V priebehu pár minút bolo všetko pripravené na kraniektómiu. Najprv som jej otvoril hlavu a odobral prednú časť lebky. Následne som otvoril duru, vonkajší obal, ktorý chráni mozgovú tkanivo. Medzi obojoma polovicami mozgu sa nachádza falx.

Jeho rozdelením mohli obe hemi-

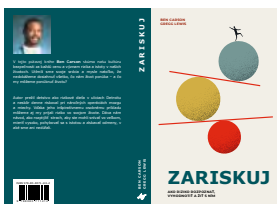
sféry spolu komunikovať a vyrovnať tlak, ktorý medzi sebou mali. Odstránením časti lebky sa tlak vyvolaný opuchom znížil ešte viac. Zárok poskytol mozgu priestor na opuch, kým sa nezačal hojiť.

Skôr ako som hlavu zavrel, otvorenú časť lebky som dočasne prekryl kúskom dury z mŕtvej časti, aby všetko držalo na svojom mieste. Operácia trvala asi dve hodiny.

Bo-Bo zostala niekoľko dní v kóme. Čakali sme na akúkoľvek reakciu, ktorá by nám dala nádej. Nič. Jedného rána jej zreničky trochu zareagovali na svetlo. Možno sa niečo deje, odvážil som sa dúfať.

O pár dní sa začala trochu hýbať – natáhovala nohy a pohybovala telom, akoby sa snažila nájsť si pohodlnejšiu polohu. O týždeň bola čulejšia a reagovala. Keď som si bol istý, že sa z toho dostane, opäť sme ju operovali a vrátili jej časť lebky, ktorú sme odstránili. Do šiestich týždňov z nej bolo opäť šťastné, normálne, očarujúce štvorročné dievčatko.

Nedávno som Bo-Bo stretol a ona mi predstavila svoju dcérku. Toto krátke stretnutie mi pripomenulo, že v otázke rizika nemajú odborníci vždy posledné slovo. Niekedy len vnesú do neistôt a rizík, pred ktorými v živote stojíme, pochybnosti a zmätok.

Ben Carson, Gregg Lewis

Zariskuj

V tejto pútavej knihe Ben Carson skúma našu kultúru bezpečia za každú cenu a význam rizika a istoty v našom živote. Tak veľmi sme utlmili svoje srdce a myseľ, že nedokážeme dosiahnuť všetko, čo nám život ponúka. A čo môžeme ponúknuť životu my?

Autor prežil detstvo ako problémové dieťa na uliciach amerického mesta Detroit. Neskôr ako neurochirurg denne riskoval pri náročných operáciách mozgu a miechy. Vďaka jeho inšpiratívne osobnému príkladu môžeme hľadať inšpiráciu, ako v živote prijať riziko. Dáva nám návod, ako rozptýliť strach, aby sme mohli snívať o veľkých veciach, mieriť vysoko, postupovať s istotou a získať odmeny, aké sme nikdy nečakali.

13,8 × 21,5 cm, väzba.

Vydal Advent-Orion, s. r. o.,
Šafárikova 4976/9, 038 61,
Vrútky, Slovensko.

ŠTÚDIO
Nádej

UVÁDZA KOMPLETNÚ
AUDIOKNIŽNÚ SÉRIU

DRÁMA VEKOV

Počúvajte online alebo zdarma stiahnite na → studionadej.sk/drama-vekov

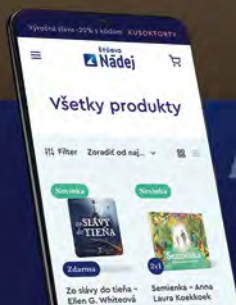
YouTube

Spotify

Google Podcasts

Apple Podcasts

WWW.STUDIONADEJ.SK

Nový eshop

platba kartou
 Packeta (Zásielkovňa)

-20%
zľava na všetko

2v1 CD/DVD
vrátane
digitálnych kópií
na stiahnutie

ZA

OBZOROM

magazín
pre
všetkých,
ktorí
chcú
vidieť
ďalej

Viac informácií o celom projekte
nájdete na adrese:
[https://www.casd.sk/
za-obzorom-2/](https://www.casd.sk/za-obzorom-2/)

Jednotlivé čísla si môžete zadarmo stiahnuť
na adrese:
[https://www.adventorion.sk/kategoria-
produktu/casopisy-za-obzorom-na-stiahnutie/](https://www.adventorion.sk/kategoria-produktu/casopisy-za-obzorom-na-stiahnutie/)

